

17. MAJ 2018

ANERKENDELSE AF UDENLANDSKE
KONKURSER I DANMARK

KANDIDATSPECIALE
JURIDISK INSTITUT, AALBORG UNIVERSITET

AF CAMILLA FILTENBORG

Titelblad

Kandidatspeciale

Dansk titel:

Anerkendelse af udenlandske konkurser i
Danmark

Engelsk titel:

Recognition of foreign bankruptcies in
Denmark

Fag:

Konkursret

Vejleder:

Jørgen Nielsen

Forfattere:

Camilla Filtenborg

Omfang:

57,5 normalsider

Uddannelse:

Cand.jur., Aalborg Universitet

Afleveringsdato:

17. maj 2018

Abstract

This paper concerns the recognition of foreign bankruptcies in Denmark. The main purpose of a bankruptcy is to ensure that the creditors get an equal fulfilment through the assets in the bankruptcy. The principle of the unity and universal nature of a bankruptcy must be used to achieve this main purpose of a bankruptcy. The debtor's assets are hereby a part of the assets available for distribution regardless of the location. The bankruptcy includes both assets and creditors in the country, where the bankruptcy is taking place, and the assets and creditors abroad. The international insolvency law is in spite of this characterized by the principle of territoriality. The bankruptcy includes after this only the assets in the country, where the bankruptcy is taking place. The bankruptcy does not according to the principle of territoriality block individual creditor action or proceedings taken by the creditors collectively abroad.

A foreign bankruptcy did not after statute of 30. November 1821 block individual creditor action in Denmark. Danish law was with that characterized by the principle of territoriality. The statute of 30. November 1821 was removed with the insertion of the Administration of Justice Act in 1916. The legislator stated in the legislative material to the Administration of Justice Act that the principle of the unity and universal nature of a bankruptcy must be followed in connection with bankruptcy proceedings in Denmark. Clear legislation was in spite of this not incorporated into Danish law. A new legal provision was instead placed in The Bankruptcy Act. The minister of justice has according to the legal provision authority to make laws about recognition of foreign bankruptcies in Denmark. The minister of justice has only used the authority to make changes in the Nordic bankruptcy convention. It is therefore not stated in the Danish law of bankruptcy whether a foreign bankruptcy is recognized in Denmark.

A foreign bankruptcy is recognized in Denmark to some extent according to case law. The debtors right to the debtor's assets is transferred to the bankruptcy estate. The bankruptcy estate must therefore presumably have the opportunity to take legal proceedings at law court and with that get de facto procession of the debtor's assets in Denmark. The bankruptcy court can presumably not assist the bankruptcy estate with this. It is requirement that the court in the country where the bankruptcy estate takes place has jurisdiction to declare the debtor bankrupt. A foreign bankruptcy does according to case law

block individual creditor action if the bankruptcy estate sells and ships assets from abroad to a Danish buyer in Denmark. The Supreme Court did on the other hand state in 1930 that a foreign bankruptcy does not block individual creditor action in Denmark if the debtor's assets are placed in Denmark. The courts have not dealt with this question since 1930 in connection to bankruptcy. The Supreme Court did however in 2014 settle a case regarding applicable law in a German bankruptcy. The Supreme Court stated that the principle of the unity and universal nature of a bankruptcy should be used in the case. The Supreme Court did therefore allow nullity of transactions after German law. A Danish author has stated that the case from 2014 presumably blocks individual creditor action in Denmark if a foreign country has declared the debtor bankrupt. The state of law is in spite of this still unclear because the case did not involve the question regarding individual creditor action in the debtor's assets in Denmark. It is therefore necessarily that the legislator makes legislation about this to make the state of law clear.

The paper does also contain an examination of the Danish jurisdictional rules to determine to when a Danish bankruptcy court has jurisdiction to declare a debtor bankrupt. The debtor's assets are as a result of this included in the Danish bankruptcy. The Danish Bankruptcy blocks individual creditor action in the assets in Denmark. The paper does also contain an examination of the Nordic bankruptcy convention.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	5
1.1. Baggrund for opgaven	5
1.2. Afgrænsning	6
1.3. Problemformulering	7
1.4. Metode og retskilder	8
1.5. Fremstillingens opbygning	9
2. Princippet om konkursens enhed og universalitet eller territorialitet	10
3. Regulering af anerkendelsen af en udenlandsk konkurs i dansk ret	12
3.1. Plakat af 30. november 1821	13
3.2. Justitsministerens beføjelse efter konkursloven	16
3.2.1. Historisk	16
3.2.2. Bestemmelsens anvendelsesområde	18
4. Skifterettens internationale kompetence	22
4.1. Historisk	23
2. Skifterettens kompetence i internationale forhold	25
5. Mellemstatslig regulering	31
5.1. Den nordiske konkurskonvention	31
5.1.1. Historisk	31
5.1.2. Anvendelsesområdet	33
5.1.3. Den nordiske konkurskonventions bestemmelser	36
6. Retsområdet udenfor mellemstatslig regulering	39
6.1. Betydning af manglende anvendelse af konkurslovens § 6	39
6.2. Retsstillingen før retsplejelovens indsættelse i 1916	40
6.3. Retsstillingen efter retsplejelovens indsættelse	43
6.4. Sammenfatning af gældende ret for retsområdet	50
7. Konklusion	51
8. Litteraturliste	55
9. Bilag 1 – Plakat af 30. november 1821	61

1. Indledning

1.1. Baggrund for opgaven

Den øget globalisering har medført, at handel og økonomi i højere grad foretages på tværs af landegrænserne. Dette besværliggør en konkursbehandling, da skyldnerens aktiver og passiver derfor oftere befinder sig udenfor konkurslandet. Der opstår derfor et spørgsmål om, en konkursbehandling skal anerkendes udenfor konkurslandet, hvorved skyldnerens aktiver i de pågældende lande skal medinddrages, samt om skyldnerens kreditorer udenfor konkurslandet har adgang til at anmelde sit krav i boet.

Dansk ret var tidligere gennem Plakat af 30. november 1821 kendetegnet ved princippet om konkursens territorialitet, hvorefter en udenlandsk konkursbehandling ikke hindrede individualforfølgning i skyldnerens aktiver i Danmark. Princippet om konkursens universalitet og enhed er dog kommet til udtryk flere steder i dansk ret. Lovgivningsmagten har udtrykt ønske om, at Danmark skal følge princippet om konkursens enhed og universalitet for at sikre ligelig fyldestgørelse til skyldnerens kreditorer i en konkurs. På trods af dette er der endnu ikke indsat klar lovhjemmel hertil i dansk ret. Justitsministeren har dog efter konkurslovens § 6 beføjelse til at fastsætte regler om anerkendelsen af udenlandske konkurser i Danmark, men justitsministeren har ikke foruden ikraftsættelsen af to ændringsanordninger til den nordiske konkurskonvention udnyttet denne beføjelse.

Højesteret har senest i 1930 taget stilling til, om en udenlandsk konkurs hindrer individualforfølgning i skyldnerens aktiver i Danmark. Højesteret kom frem til, at klar lovhjemmel hertil manglede i dansk ret. Flere forfattere har fremsat kritik af Højesterets afgørelse. Højesteret fik dog i 2014 forelagt spørgsmålet om, omstødelse af udbytte til en dansk investor fra et tyske konkursbo kunne ske. Højesteret henviste i denne forbindelse til, at dette skulle afgøres i overensstemmelse med princippet om konkursens enhed og universalitet. Det er derfor tvivlsomt, om individualforfølgning i skyldnerens aktiver i Danmark herefter er hindret ved en udenlandsk konkursbehandling som følge af anvendelsen af princippet om konkursens enhed og universalitet i dansk ret.

1.2. Afgrænsning

Denne fremstilling vedrører alene anerkendelse af udenlandske konkurser i Danmark. Der tages derfor ikke stilling til, om danske konkurser kan anerkendes i udlandet. Dette må følge af det pågældendes lands lovgivning, hvorfor der henvises til relevant litteratur for det pågældende land.¹

Fremstillingen omhandler tilmed kun udenlandske konkursbehandlinger. Fremstillingen afgrænser sig derfor fra at tage stilling til, om fremmede gældssaneringer, tvangsakkorder, dødsboskifte, betalingsstandsning og lignende ordninger skal anerkendes i Danmark. Det samme gør sig gældende i forbindelse med gennemgangen af den nordiske konkurskonvention.

Den europæiske forordning nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om konkurs blev vedtaget den 29. maj 2000. Forordningen trådte i kraft den 31. maj 2002, og forordningen blev efterfølgende ændret ved den europæiske forordning 848/2015. Den europæiske konkursforordning omhandler grænseoverskridende insolvensbehandlinger i den Europæiske Union. Den europæiske konkursforordning finder ikke anvendelse i Danmark på grund af det danske retsforbehold. Danmark har tillige fået afslag på parallelaftale, da der hertil ikke forelå den nødvendige interesse for EU. Den europæiske forordning belyses derfor ikke i fremstillingen, da Danmark ikke herefter er forpligtet til at anerkende en udenlandsk konkurs i Danmark.²

Retsplejeloven er alene medinddraget i de tilfælde, hvor det har relevans for fremstillingen. Retsplejelovens lige artede regler gennemgås ikke, såfremt konkurslovens regler finder anvendelse som følge af princippet om *lex specialis*. Retsplejelovens værnetingsregler gennemgås alene i specialet, såfremt skifterettens internationale kompetence til at behandle et konkursbo skal forstås i overensstemmelse med forståelsen af retsplejelovens regler. Fremstillingen belyser derudover skifterettens internationale kompetence. Der er derfor lagt vægt på den situation, hvor skyldneren har tilknytning til udlandet.

¹ Jf. *Torben Sønné Schmidt*, *International formueret*, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 327f. og jf. *Erwin Munch-Petersen*, *Skifteretten*, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1956, side 330 med henvisning til *J.H. Deuntzer*, *Den danske skifteret*, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1885, side 24f. Det må antages, at dette er forkert henvisning, da de pågældende sider ikke berører dette emne.

² Jf. *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, *Konkursloven med kommentarer*, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 393ff. og *Justitsministeriet*, *Notat om tilvalg af konkursforordningen*, side 1

Det finansielle område er reguleret i EU med hjemmel i traktatens bestemmelser om det indre marked. Reglerne er derfor gældende i Danmark. Disse bestemmelser regulerer anerkendelse af insolvensbehandlinger på det finansielle område. Fremstillingen belyser ikke disse konkursbehandlinger på det finansielle område, da dette er et yderst komplekst område.³ Der må derfor henvises til relevant litteratur.

Fremstillingen beskæftiger sig alene med dansk ret, da opgaven omhandler anerkendelse af udenlandske konkurser i Danmark. Svenske lovforarbejder er dog medtaget til belysningen af bestemmelserne i den nordiske konkurskonvention. Udenlandsk litteratur fra Norge og Sverige er ligeledes anvendt i de tilfælde, hvor litteraturen beskriver dansk ret eller internationalt gældende principper.

Nærstående fremstilling afgrænser sig tilmed fra at tage stilling til lovvalg udenfor den nordiske konkurskonvention. Fremstillingen forudsætter, at konkursboet har retten til aktivet beliggende i Danmark. Der henvises derfor til relevant international privatret for gennemgangen heraf. Fremstillingen tager derfor ikke stilling til prioritetsstillingen samt om en rettighed er gyldigt stiftet. Fremstillingen tager tilmed ikke stilling til værnetingsaftaler.

1.3. Problemformulering

Som følge af ovenstående beskrivelse af baggrunden for fremstillingen samt afgræsning heraf, vil fremstillingen belyse, hvornår en udenlandsk konkurs skal anerkendes som følge af mellemstatslig regulering samt virkningen heraf. Fremstillingen vil yderligere belyse, hvorvidt udenlandske konkurser skal anerkendes på ulovbestemt grundlag. Fremstillingen behandler særligt om skyldnerens kreditorer kan foretage individualforfølgning i skyldnerens aktiver i Danmark i det tilfælde, hvor der består en udenlandsk konkurs.

³ Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen, *Anerkendelse af udenlandske konkurser – status efter U2014.3605H og EU-afstemningen*, ET.2017.2, side 1

1.4. Metode og retskilder

Den retsdogmatiske metode er anvendt i fremstillingen til at besvare ovenstående problemstilling. Fremstillingen beskriver og analyserer gældende ret vedrørende anerkendelse af udenlandske konkurser i Danmark samt virkningen heraf.⁴ Fremstillingen tager udgangspunkt i dansk ret, da anerkendelsen af udenlandske konkurser i Danmark følger af dansk ret. Udenlandsk ret er dog medtaget, såfremt dette har påvirket dansk lovgivning. Svenske lovmotiver er tilmed medtaget for at beskrive den nordiske konkurskonventions anvendelsesområde, idet fortolkningsbidrag ikke hertil kan findes i dansk ret.

Fremstillingen beskriver og analyserer relevante retskilder på området for at belyse gældende ret. Skrevne retsregler er en vigtig retskilde, da loven har en særegen status i dansk ret.⁵ Fremstillingen medinddrager love vedtaget af folketinget, bekendtgørelser samt anordninger. Den nugældende konkurslov, lovebekendtgørelse nr. 11 af 1. juni 2014 er en vigtig retskilde i specialet. Flere af denne lovs bestemmelser inddrages i det følgende. Særligt konkurslovens § 6 er relevant, da bestemmelsen giver beføjelse til justitsministeren til at fastsætte regler om anerkendelse af fremmede konkursdekreter i Danmark. I forlængelse heraf medinddrages konkurslovens § 3, da det undersøges i hvilke tilfælde, skifteretten har international kompetence til at behandle et konkursbo. Retsplejelovens regler, Bekendtgørelse nr. 249 af 1. september 1934 vedrørende den nordiske konkurskonvention samt Plakat 30. november 1821 er ligeledes særdeles relevante retskilder på området. Et cirkulære er tilmed inddraget i forbindelse med belysning af anerkendelse af udenlandske konkurser i Danmark på det mellemstatslige område. Det skal hertil bemærkes, at cirkulæret alene har virkning for skifteretten.⁶ Lovmotiverne til de skrevne retsregler er ydermere medinddraget for at analysere og beskrive de skrevne retsregler ved hjælp af lovgivningsmagtens hensigt med lovreglerne. Der gøres derfor brug af subjektiv teleologisk fortolkning.⁷ Betænkning II om konkurs og tvangsakkord afgivet af det af

⁴ Jf. *Carsten Munk-Hansen*, Retsvidenskabsteori, 1. Udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 2014, side 86

⁵ Jf. Christina D. Tvarnø og Ruth Nielsen, Retskilder og retsteorier, 4. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 2014, side 34

⁶ Jf. *Carsten Munk-Hansen*, Retsvidenskabsteori, 1. Udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 2014, side 336

⁷ Ibid. side 282

Justitsministeriet den 29. januar 1958 nedsatte udvalg, betænkning nr. 606, 1971 har i denne forbindelse særlig relevans.

Retspraksis er af særlig væsentlig betydning, når gældende ret indenfor anerkendelsen af udenlandske konkursdekreter skal fastlægges. Dette følger af, at klar lovhjemmel hertil ikke findes i dansk ret. Relevante afgørelser vil således blive analyseret for at belyse retsstillingen på området. Domme fra Højesteret tillægges i fremstillingen større vægt end domme fra landsretten og byretten, da Højesterets afgørelser forpligter de øvrige instanser.⁸

Juridisk litteratur inddrages ydermere i fremstillingen. Der består i den juridiske litteratur enighed om, at litteratur ikke er en retskilde, da forfatteren ikke er beføjet til at fastlægge dansk ret. Litteraturen er dog medtaget i specialet for at give en forståelse af emnet med forbehold for, at retslitteratur ikke udgør en retskilde.⁹

1.5. Fremstillingens opbygning

Fremstillingen er opdelt i 5 kapitler foruden specialets indledning.

Princippet om konkursens enhed og universalitet og princippet om konkursens territorialitet er grundlæggende principper i den internationale insolvensret. Begreberne fastlægges derfor i kapitel 2. Fremstillingens kapitel 3 indeholder en gennemgang af relevante skrevne retsregler i dansk ret samt betydningen for anerkendelse af udenlandske konkurser i Danmark. Skifterettens internationale kompetence er belyst i kapitel 4. Skyldnerens aktiver indgår herefter i det danske konkursbo, og individualforfølgning kan ikke foretages. Det udenlandske konkursbo kan herefter ikke anerkendes i Danmark. Kapitel 5 indeholder en gennemgang af mellemstatslig regulering, hvorefter dansk ret anerkender en konkurs omfattet af den nordiske konkurskonvention. Fremstillingen belyser slutelig i kapitel 6 gældende ret udenfor mellemstatslig regulering.

⁸ Ibid. side 300

⁹ Ibid. side 346

2. Princippet om konkursens enhed og universalitet eller territorialitet

Skyldnerens aktiver og passiver er ofte i en konkurs placeret i flere forskellige lande på grund af den øget globalisering.¹⁰ Det primære formål med en konkursbehandling er at sikre skyldnerens kreditorer en ligelig fyldestgørelse gennem blandt andet tvangsrealisering af skyldnerens aktiver i både indland og udland. Princippet om konkursens enhed og universalitet findes bedst anvendelig til opnåelsen af dette hovedformål. På trods af dette, finder princippet om konkursens enhed og universalitet stort set ikke anvendelse, idet den internationale insolvensret er præget af princippet om konkursens territorialitet.¹¹

Ved konkursens universalitet og enhed forstås i overensstemmelse med litteraturen i nærværende afhandling, at én konkursbehandling i ét land omfatter alle skyldnerens aktiver og passiver i alle øvrige lande. Konkursen anerkendes herved i de øvrige lande, hvorfor universal- og individualforfølgning¹² i skyldnerens aktiver i de øvrige lande ikke kan foretages. Hovedformålet med en konkursbehandling sikres herved, da alle skyldnerens aktiver bliver inddraget i behandlingen og fordelt ligeligt til alle skyldnerens kreditorer.¹³ Den nordiske konkurskonvention bygger på princippet om konkursens universalitet og enhed.¹⁴

¹⁰ Jf. *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 3

¹¹ Jf. *Michael Bogdan*, Internationell konkurs- och ackordrätt, 1. udgave, P.A. Norstedt & Söners förlag, år 1984, side 27ff., og *Michael Bogdan*, Befinner sig den internationella konkursrätten i konkurs?, TfR1987.361ff. (363f.), jf. *Peter Arnt Nielsen*, International privat- og procesret, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 1997, side 287 og *Torben Svénné Schmidt*, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 325 og jf. *Erwin Munch-Petersen*, Skifteretten, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1956, side 319f.

¹² Ved universalforfølgning forstås for eksempel konkurs, hvorved skyldnerens aktiver anvendes til at sikre alle kreditorerne en ligelig fyldestgørelse. Ved individualforfølgning forstås derimod, at én enkelt kreditor gennem fogedforretning såsom ved udlæg og tvangssalg får fyldestgørelse for sit krav, jf. *Bo von Eyben og Peter Møgelvang-Hansen*, Kreditorforfølgning – materiel foged- og konkursret, 7. udgave, Karnov Group, år 2013, side 16ff.

¹³ Jf. *Michael Bogdan*, Internationell konkurs- och ackordrätt, 1. udgave, P.A. Norstedt & Söners förlag, år 1984, side 27ff., og *Michael Bogdan*, Befinner sig den internationella konkursrätten i konkurs?, TfR1987.361ff. (363f.), jf. *Peter Arnt Nielsen*, International privat- og procesret, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 1997, side 287 og *Torben Svénné Schmidt*, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 325 og jf. *Erwin Munch-Petersen*, Skifteretten, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1956, side 319f.

¹⁴ Jf. *Torben Svénné Schmidt*, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 325 og *Peter Arnt Nielsen*, International privat- og procesret, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 1997, side 287

Ved konkursens territorialitet forstås derimod, at en konkurs kun omfatter skylderens aktiver i konkurslandet, da fremmede stater ikke anerkender konkursbehandlingen. Konkursen hindrer hverken universal- eller individualforfølgning udenfor konkurslandet. Skyldnerens kreditorer kan dermed i den fremmede stat blandt andet foretage udlæg i skyldnerens aktiver beliggende i den fremmede stat, hvorved disse kreditorer får en vilkårlig fordel i forhold til skyldnerens øvrige kreditorer. Hertil kommer, at der kan opstå tilfælde, hvor konkursboet behandles i flere lande med forskellig aktivmasse men med samme kreditorer, hvilket kan føre til dobbeltdækning til enkelte kreditorer.¹⁵ Sluttelig kan der opstå en situation, hvor skyldnerens aktiver ikke kan medinddrages i en konkursbehandling, da retten i det pågældende land ikke har international kompetence til at behandle konkursboet. Alle eksemplerne er i direkte modstrid med konkursbehandlingens hovedformål.

Det fremgår klart af ovenstående beskrivelse, at princippet om konkursens enhed og universalitet burde finde anvendelse for at sikre en ligelig fyldestgørelse til alle skyldnerens kreditorer. Den internationale insolvensret følger på trods heraf princippet om konkursens territorialitet. Dette skyldes, at landenes konkurslovgivning ofte er meget forskellige. Der kan derfor bestå forskellige opfattelser blandt andet af konkursorden og retternes internationale kompetence. Hertil kommer forskellighederne i landenes opfattelse af international privatretlige regler, hvorefter tvivl om rettigheden til et aktiv kan opstå. Det er derfor behæftet med vanskeligheder at ibrugtage princippet om konkursens universalitet og enhed, hvorved de øvrige lande skal anerkende den udenlandske konkurs.¹⁶

En dansk konkurs omfatter efter konkurslovens § 32 skyldnerens formue på tidspunktet for afsigelsen af dekretet, samt hvad der under konkursen tilfalder skyldneren med undtagelse af de i konkurslovens §33-37 nævnte tilfælde.¹⁷ Et dansk konkursbo omfatter derfor også alle skyldnerens aktiver i udlandet, hvorfor den danske konkursret bygger på

¹⁵ Jf. *Michael Bogdan*, *Internationell konkurs- och ackordrätt*, 1. udgave, P.A. Norstedt & Söners förlag, år 1984, side 27ff. og *Michael Bogdan*, *Befinner sig den internationella konkursrätten i konkurs?*, TfR1987.361, jf. *Peter Arnt Nielsen*, *International privat- og procesret*, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 1997, side 287

¹⁶ Jf. *Erwin Munch-Petersen*, *Skifteretten*, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1956, side 320

¹⁷ Belysning af indholdet af konkursmassen efter konkursloven samt undtagelser hertil gennemgås ikke yderligere i denne fremstilling. For uddybning heraf se *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, *Konkursloven med kommentarer*, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 393ff.

princippet om konkursens universalitet og enhed i det tilfælde, hvor konkursboet behandles i Danmark. Udenlandske kreditorer har tilmed adgang til at anmelde et krav i et dansk konkursbo.¹⁸ Det danske konkursbo har ifølge Erwin Munch-Petersen en ret og pligt til at forsøge at få skyldnerens udenlandske aktiverne i boets besiddelse. Det kræves dog hertil, at den fremmede stat anerkender den danske konkurs, hvilket må afhænge af det pågældende lands ret. Hertil kommer, at bistand fra den udenlandske ret ofte vil være påkrævet.¹⁹ Denne fremstilling belyser ikke anerkendelsen af danske konkurser i fremmede stater, hvorfor der henvises til relevant litteratur.

Dansk ret indeholdte tidligere en regel om, at en udenlandsk konkursbehandling ikke afskar individualforfølgning i form af arrest foretaget i Danmark, jf. plakat af 30. november 1821. Denne regel er i dag fjernet, og konkursloven indeholder alene en bemyndigelsesregel, hvorefter justitsministeren har beføjelse til blandt andet at fastsætte regler om anerkendelse af udenlandske konkurser i Danmark, jf. konkurslovens § 6, stk. 1. Den historiske udvikling samt konkurslovens § 6 må belyses for at fastlægge gældende ret på dette juridiske område. Det må i denne forbindelse klarlægges, om dansk ret følger princippet om konkursens universalitet og enhed eller princippet om territorialitet, hvorved udenlandske konkurser skal anerkendes i Danmark, og skyldnerens aktiver i Danmark dermed skal medinddrages i den udenlandske konkursbehandling.

3. Regulering af anerkendelsen af en udenlandsk konkurs i dansk ret

Dansk ret indeholdte tidligere i plakat af 30. november 1821 bestemmelse om virkningen af en udenlandsk konkursbehandling i dansk ret. Plakat af 30. november blev ophævet ved indsættelsen af retsplejeloven i 1916. Dansk ret indeholder derfor i dag alene en bemyndigelsesregel til justitsministeren i konkurslovens § 6, hvorefter justitsministeren kan fastsætte regler vedrørende anerkendelsen af udenlandske konkurser i Danmark.

^{18 18} Jf. *Torben Svénné Schmidt*, *International formueret*, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 328

¹⁹ Jf. *Torben Svénné Schmidt*, *International formueret*, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 327f. og jf. *Erwin Munch-Petersen*, *Skifteretten*, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1956, side 330 med henvisning til *J.H. Deuntzer*, *Den danske skifteret*, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1885, side 24f. Det må antages, at dette er forkert henvisning, da de pågældende sider ikke berører dette emne.

3.1. Plakat²⁰ af 30. november 1821²¹

Plakat af 30. november 1821 omhandlede en kreditors arrest i udenlandske skyldners aktiver eller på person i Danmark. Reglerne om arrest findes i dag i retsplejelovens kapitel 56. En skyldners kreditor skal som udgangspunkt have et eksekutionsfundament efter retsplejelovens § 478, førend udlæg kan foretages i skyldnerens aktiver. Dette kan for eksempel ske på baggrund af en byretsdom, jf. retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 1. Såfremt en kreditor ikke har et eksekutionsfundament, kan kreditoren vælge at benytte sig af retsplejelovens regler om arrest. Reglerne om arrest sikrer, at skyldneren ikke har mulighed for at sælge aktiverne, før et eksekutionsfundament kan blive skabt. Kreditoren får herved sikkerhed i skyldnerens aktiver på trods af, at der ikke består et eksekutionsfundament. Arrest kan alene foretages efter retsplejelovens betingelser. Kreditoren er blandt andet forpligtet til at anlægge en justificationssag efterfølgende, idet kreditoren som udgangspunkt skal anlægge en retssag inden en uge efter arrestens foretagelse, jf. retsplejelovens § 634. Der sikres herved, at fogedrettens foretagelse af arresten var lovlig.²² Der består ikke i dag hjemmel til arrest på person i Danmark. Arrest på person blev benævnt gælds-fængsel, idet personen blev fængslet grundet manglende betaling af gæld.²³ Der henvises til relevant litteratur for en dybdegående gennemgang af arrest efter retsplejelovens regler.

En kreditor havde ifølge Plakat af 30. november 1821 hjemmel til at eksekvere en foretagen arrest på "*en Udlændings Person eller Gods*" på trods af, at der bestod en udenlandsk konkurs, jf. Plakat af 30. november 1821, 2. sidste pkt. Dette var også tilfældet, selvom arresten blev foretaget efter den udenlandske konkurs' indtræden, jf. Plakat af 30. november 1821, 2. sidste pkt.²⁴ Flere forfattere kritiserede plakaten, idet plakaten var i

²⁰ En plakat er betegnelsen for en retsforskrift før grundlovens indsættelse i 1849, jf. *Bendt Berg*, Almindelig forvaltningsret, 3. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2007, side 35

²¹ Jf. *C.S. Klein*, Samling af endnu gjældende Love og Anordninger m.v. af mere almindelig Interesse udgiven efter Indenrigsministeriets Foranstaltning, 1814-1833, J.H. Schultz, år 1863, side 214f. Plakaten er vedlagt som bilag i opgaven.

²² Jf. *Anders Ørgaard*, Eksekutionsret materiel foged- og auktionsret, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 2016, side 19f., 39ff. og 48.

²³ Jf. *Michael Kistrup m.fl.*, *Fogedsager*, 5. udgave, Karnov Group Danmark A/S, år 2015, side 804f.

²⁴ Jf. RT 1901-02, tillæg A, bind II, spalte 2900 og Collegial-Tidende for Danmark, 1821 nr. 56, s. 786ff. jf. *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen*, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 403 og 406, note 25

modstrid med princippet om konkursens universalitet og enhed, som er defineret ovenfor.²⁵ Nogle forfattere valgte tilmed at benævne plakaten ”*Røveriplakaten*”, da det udenlandske konkursbo efter plakaten fik frarøvet skyldnerens aktiver i Danmark.²⁶ Det antoges, at plakaten omfattede alle former for individualforfølgning.²⁷ Dansk ret var derfor på kendetegnet ved princippet om konkursens territorialitet.

Danmarks tiltrædelse af Haager-Civilproceskonventionen af 17. juli 1905, som blev gennemført i Danmark ved lov nr. 37 af 28. februar 1908²⁸ og ved bekendtgørelse nr. 119 af 19. maj 1909²⁹, ændrede denne retsstilling.³⁰ Det følger af artikel 24 i konventionen af 17. juli 1905, at personlig arrest ikke må anvendes som eksekutionsmiddel eller sikkerhedsmiddel over for fremmede personer, hvis det ikke kan anvendes overfor medlemslandets egne borgere.³¹ Plakat af 30. november 1821 var i modstrid hermed, idet plakaten alene var gældende i henhold til arrest på udlændiges person eller gods. Konkursloven indeholdt en bestemmelse i § 165, hvorefter arrest på person bortfaldt, såfremt en konkursbehandling blev påbegyndt i Danmark, hvorfor der var forskel på et udenlandsk og et dansk konkursbo.³² Plakat af 30. november 1821 bortfaldt derfor ved indsættelsen af retsplejelovens regler ved lov nr. 90 af 11. april 1916 og ved ændring af konkurslovens §

²⁵ Jf. H. Munch-Petersen, *Læren om tvangsfuldbyrdelse (Eksekution og auktion) og Den forløbelige retspleje (Arrest og forbud)*, G.E.C Gad, år 1915, side 228, jf. *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, *Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten*, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 404f. med henvisning til J.H. Deuntzer, *Arrest og Forbud i civile sager efter dansk ret*, 2. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1897, side 85f., hvilket må antages at være forkert sidehenvisning.

²⁶ Jf. H. Munch Petersen, *Festskrift tillägnad Erik Marks Von Würtemberg*, Svensk Juristtidning, år 1931, side 434 jf. *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, *Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten*, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 403 note 13 og jf. *Erwin Munch-Petersen*, *Skifteretten*, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1956, side 325

²⁷ Jf. H. Munch-Petersen, *Læren om tvangsfuldbyrdelse (Eksekution og auktion) og Den forløbelige retspleje (Arrest og forbud)*, G.E.C Gad, år 1915, side 228

²⁸ Lovtidende 1908 side 59, Lov nr. 37 af 28. februar 1908 med titlen ”Lov om Tillæg til Lov af 18de December 1897 om Retternes Medvirkning til Optagelse af Bevis i Udlandet m.m.

²⁹ Lovtidende 1909, lov nr. 24, side 669, Bekendtgørelse om den mellem de nedennævnte europæiske Stater afsluttede Konvention angaaende en international Ordning med Hensyn til visse civilprocessuelle Forhold,

³⁰ Jf. *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, *Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten*, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 404f.

³¹ Bekendtgørelse om den mellem de nedennævnte europæiske Stater afsluttede Konvention angaaende en international Ordning med Hensyn til visse civilprocessuelle Forhold, bekendtgørelse nr. 119 af 19. Maj 1909, Lovtidende 1909 Nr. 24, side 681 jf. *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, *Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten*, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 404

³² Jf. H. Munch-Petersen, *Den danske retspleje*, 2. udgave, bind 1, G. E. C. Gads Forlag, år 1923, side 60

165, selvom Haager-Civilproceskonventionen af 17. juli 1905 alene indeholdt regler vedrørende arrest på person.³³ Det er i forarbejderne til retsplejeloven af 11. april 1916 angivet, at proceskommissionen ikke mente, at Plakat af 30. november 1821 skulle optages i retsplejeloven. Proceskommissionen begrundede dette med princippet om konkursens universalitet, hvorefter en fremmede konkurs i det land, hvor skyldneren har hjemting, bør omfatte skyldnerens aktiver i Danmark. Proceskommissionen anførte, at dette vil medføre den bedste ordning, hvorefter ”saa ligelig og retfærdig en Fordeling af Boets Midler som muligt” ville kunne opnås.³⁴ Lovmotiverne til retsplejeloven lagde derfor op til, at der skulle ske en forandring af dansk ret, hvorefter princippet om konkursens enhed og universalitet skulle følges i dansk ret.

Retsplejeloven af 11. april 1916 kom til at indeholde en bestemmelse om, at personlig arrest bortfalder ved konkursbehandling i Danmark eller ved konkursbehandling i et land, som Danmark har indgået overenskomst med vedrørende personlig arrest såsom medlemslandene i Haager-Civilproceskonventionen af 17. juli 1905, jf. retsplejelovens § 621, nr. 2.³⁵ Retsplejeloven kom derimod ikke til at indeholde regler vedrørende arrest i skyldnerens gods i det tilfælde, hvor der bestod en udenlandsk konkursbehandling. Det samme var tilfældet for konkursloven.³⁶

Retsplejeloven af 11. april 1916 indeholder derimod en bestemmelse, hvorefter rekviren-ten ikke har pligt til at anlægge justificationssag, hvis skyldneren kommer under konkursbehandling efter arresten er foretaget, jf. retsplejelovens § 635.³⁷ Den nedsatte kommission har i bemærkningerne til udkastet til den nordiske konkurskonvention angivet, at arrest efter bestemmelsen bortfaldt ved en påbegyndt konkursbehandling i Danmark eller udlandet. Dette begrundes af kommissionen med bestemmelsens ordlyd samt de ovenfor

³³ Lovtidende 1916, afdeling A, spalte 417ff., jf. *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 405 og Lov nr. 38 af 28. februar 1908 med titlen Lov om Ændring i § 165 i Lov om Konkurs m.m. af 25de Marts 1872, Jf. H. Munch-Petersen, Den danske retspleje, 2. udgave, bind 1, G. E. C. Gads Forlag, år 1923, side 60

³⁴ Jf. RT 1901-02, tillæg A, bind II. spalte 2900, jf. *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 405f og jf. *Erwin Munch-Petersen*, Skifteretten, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1956, side 325

³⁵ Lovtidende 1916, afdeling A, spalte 561 med titlen Lov om Rettens Pleje, nr. 90 af 11. april 1916 jf. *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 405

³⁶ Jf. *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 405

³⁷ Lovtidende 1916, afdeling A, side 564 med titlen Lov om Rettens Pleje, nr. 90 af 11. april 1916

omtalte lovmotiver til retsplejeloven § 635.³⁸ Forfatteren Hans Munch-Petersen er enig heri.³⁹ Konkursloven af 1872 indeholdt i § 10 en bestemmelse om, at arrest bortfalder ved påbegyndelse af en konkursbehandling. Det var ikke heri angivet, om dette omfattede en fremmede konkursbehandling.⁴⁰

Det var derfor klart angivet i lovmotiverne, at der bestod et ønske om, at dansk ret skulle følge princippet om konkursens universalitet og enhed. Dansk ret kom på trods heraf ikke til at indeholde klar hjemmel om anerkendelse af en udenlandsk konkursbehandling i Danmark. Det blev derimod hensat til justitsministeren at fastsætte regler herom, jf. konkurslovens § 6.

3.2. Justitsministerens beføjelse efter konkursloven

Konkursloven indeholder én paragraf vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af fremmede afgørelser samt anvendelse af udenlandsk ret, jf. konkurslovens § 6, stk. 1 og stk. 2. Sluttelig vedrører paragraffen i konkursloven et fremmede bostyres beføjelser, jf. konkurslovens § 6, stk. 3.

3.2.1. Historisk

Justitsministeriet nedsatte den 29. januar 1958 et udvalg, der skulle fremkomme med en revision af de dagældende regler vedrørende konkurs og tvangsakkord. Udvalget afgav på denne baggrund betænkning nr. 606 i 1971, der blandt andet omfattede et udkast til en ny konkurslov, der skulle erstatte den dagældende konkurslov, lov nr. 51 af 25. marts 1872.⁴¹

Udvalget fremsatte i denne forbindelse forslag om, at konkursloven fremadrettet skulle indeholde en bemyndigelse til justitsministeren, hvorefter justitsministeren kunne fastsætte regler i forbindelse med indgåelsen af en overenskomst med en fremmede stat vedrørende virkningen af fremmede konkurs, tvangsakkordforhandling, anden tilsvarende insolvensbehandling samt stadfæstelse af tvangsakkord i Danmark, jf. § 7, stk. 1, 1. pkt.,

³⁸ Jf. Udkast til konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs udarbejdet af den ved kgl. Resolutioner 25. juli 1910, 19. juni 1912, 14. april 1919 og 10. januar 1931 nedsatte kommission, trykt hos J. H. Schultz A.-S, år 1933, side 16

³⁹ Jf. *H. Munch-Petersen*, Den danske retspleje, 2. udgave, bind 1, G. E. C. Gads Forlag, år 1923, side 60f., jf. *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 405

⁴⁰ Jf. *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 405

⁴¹ Betænkning 606 og FT 1976-77, 2. samling, tillæg A, bind 1, spalte 373f.

jf. § 7, stk. 2. Justitsministeren kunne yderligere efter udkastets § 7, stk. 1, 2. pkt., jf. § 7, stk. 2. fastsætte regler vedrørende anvendelsen af udenlandsk ret, samt regler om skifterettens bistand til de fremmede myndigheder i forbindelse med behandlingen af blandt andet et konkursbo.⁴²

Forslagets § 7 udmøntede sig i den dagældende § 6 i konkursloven, som blev indsat ved lov nr. 298 af 8. juni 1977.⁴³ Konkurslovens § 6 svarer ifølge lovmotiverne til § 7 i betænkning 606, hvorfor betænkning 606 kan anvendes til belysning af bestemmelsens anvendelsesområde.⁴⁴

Der skal dog tages højde for, at det i bemærkningerne til forslag til konkurslov af 3. marts 1977 er angivet, at justitsministerens bemyndigelse efter konkurslovens § 6 ikke er knyttet til indgåelsen af en traktat med fremmede stat, som det var tilfældet for § 7 i Betænkning 606. Der er herudover ifølge bemærkningerne kun foretaget ændringer af ordlyden, hvorfor indholdet i bestemmelserne er tilsvarende. Ændringer i ordlyden blev foretaget, da justitsministeren blandt andet ønskede at fremhæve, at bemyndigelsen efter § 6 omfatter både anerkendelse og fuldbyrdelse af fremmede afgørelser i Danmark. Justitsministeren ønskede yderligere at klarlægge, at anvendelsen af fremmede ret omfatter både virkningen af fremmede afgørelser i Danmark samt virkningen af danske afgørelser i en fremmede stat. Justitsministeriet har sluttelig klarlagt ved indsættelsen af § 6, stk. 3, at justitsministeren har beføjelse til at fastsætte bestemmelser, hvorefter et bostyre, der anerkendes efter bestemmelsens stk. 1, kan udøve samme beføjelser, som tilkommer bostyret efter den fremmede stats ret, hvori bostyret er udpeget, jf. § 6, stk. 3. Dette var tidligere indeholdt i § 7, stk. 1, 1. pkt., idet det i bemærkningerne til lovforslaget er angivet, at denne beføjelse var indeholdt i justitsministers adgang til at fastsætte regler om virkningen af blandt andet fremmede konkurs i Danmark.⁴⁵

Betænkning 606 angav tydeligt i § 7, stk. 1, 2. pkt., at regler vedrørende skifterettens bistand til fremmede myndigheder kunne fastsættes af justitsministeren, jf. § 7, stk. 1, 2.

⁴² Betænkning 606, side 7f.

⁴³ Lovtidende A, 1977, spalte 812

⁴⁴ FT 1976-77, 2. samling, tillæg A, bind 1, spalte 379

⁴⁵ FT 1976-77, 2. samling, tillæg A, bind 1, spalte 379

pkt., jf. § 7, stk. 2.⁴⁶ Denne ordlyd blev ikke gennemført i konkurslovens § 6. Justitsministeren må dog stadig formodes være bemyndiget til at fastsætte regler herom, idet konkurslovens § 6 svarer til § 7 i betænkning 606. Dette er også i overensstemmelse med lovmotiverne, der angiver, at der kan fastsættes regler om skifterettens bistand vedrørende registrering og vurdering af aktiverne.⁴⁷

Konkurslovens § 6 er efterfølgende blevet ændret ved lov nr. 718 af 25. juni 2010, da ordet *tvangsakkord* blev erstattet med *rekonstruktionsbehandling*.⁴⁸ Dette var en følge af, at konkurslovens regler om tvangsakkord blev ophævet og erstattet med reglerne om rekonstruktionsbehandling.⁴⁹

Det skal sluttelig tilføjes, at den tilsvarende § 223 a i retsplejeloven finder ikke anvendelse på grund af *lex specialis*, hvorfor retsplejelovens §223a ikke behandles i denne fremstilling.⁵⁰

3.2.2. Bestemmelsens anvendelsesområde

Justitsministeren er efter konkurslovens § 6, stk. 1 bemyndiget til at fastsætte regler vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af en udenlandsk insolvensbehandling. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”Stk. 1. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser, hvorefter afgørelser af udenlandske domstole og myndigheder vedrørende konkurs, rekonstruktionsbehandling og anden lignende insolvensbehandling skal have bindende virkning og kunne fuldbyrdes her i riget, såfremt de har sådanne virkninger i den stat, hvor afgørelsen er truffet, og anerkendelsen og fuldbyrdelsen ikke ville være åbenbart uforenelig med landets retsorden.”

Justitsministerens beføjelse er efter lovmotiverne knyttet til indgåelsen af en overenskomst, hvorved forstås indgåelsen af en aftale eller konvention. Justitsministeren har dog

⁴⁶ Betænkning 606, side 7f.

⁴⁷ Jf. FT 1976-77, 2. samling, tillæg B, spalte 675f.

⁴⁸ Jf. Lov nr. 718 af 25. juni 2010 § 1, nr. 7 og Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 114

⁴⁹ Jf. Forslag til lov om ændring af konkursloven og forskellige andre love fremsat den 26. marts 2010, side 54

⁵⁰ Jf. Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 423

efter konkurslovens § 6, stk. 1 mulighed for uden en udtrykkelig overenskomst at fastsætte bestemmelser om anerkendelse og fuldbyrdelse af fremmede konkurs i Danmark. Der kræves dog hertil, at ordningen i hovedsagen bygger på gensidighed.⁵¹ Justitsministeren kan derfor i henhold til konkurslovens § 6 indgå en overenskomst, hvorefter Danmark under visse betingelser skal anerkende og fuldbyrde den fremmede konkurs. Justitsministeren kan tilmed efter § 6, stk. 1 fastsætte bestemmelser, der er nødvendig til at gennemføre den pågældende overenskomst.⁵² Justitsministeren har i bilag til betænkninger over forslaget til konkurslov nr. 298 af 8. juni 1977 anført, at justitsministeren for eksempel kan udstede:

*”bekendtgørelse om overenskomstens ikrafttræden her i landet, samt cirkulærer om retternes indbyrdes kompetence, skifterettens bistand med hensyn til registrering og vurdering, oversættelsesspørgsmål, bekendtgørelser etc.”*⁵³

Afgørelser omfatter ifølge Lars Lidencrone Petersen og Anders Ørgaard *”domme, kendelser og judicielle eller administrative beslutninger, herunder stadfæstelse af tvangsaktord.”*⁵⁴ Anerkendelsen og fuldbyrdelsen af de pågældende afgørelser må ikke være åbenbart uforenelig med dansk retsorden. Der forstås herved i strid med *”grundlæggende danske retsprincipper”*.⁵⁵ Justitsministeren kan ikke fastsætte regler, der er i strid med konkurslovens § 3 eller fravige konkursbetingelserne. Der kan derfor alene fastsættes regler, hvorefter skifteretten ikke skal behandle en konkurs, såfremt en udenlandsk konkursbehandling er påbegyndt.⁵⁶

Det tiltrædes, at de af justitsministeren fastsatte bestemmelser skal være af generel karakter, som angivet af Lars Lidencrone Petersen og Anders Ørgaard. Justitsministeren kan

⁵¹ Jf. FT 1976-77, 2. samling, tillæg B, spalte 675f.

⁵² Jf. FT 1976-77, 2. samling, tillæg B, spalte 675f.

⁵³ Jf. FT 1976-77, 2. samling, tillæg B, spalte 676

⁵⁴ Jf. Lars Lidencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 119. Lovforarbejderne til konkurslovens § 6 eller de tilsvarende § 223 a og § 479 i retsplejeloven af 26. maj 1976 indeholder ikke en forklaring af begrebet. Se hertil betænkning om udlæg og udpantning nr. 634.

⁵⁵ Jf. Allan Philip, Dansk international privat- og procesret, 3. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1976, side 64ff., jf. Lars Lidencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 119

⁵⁶ Jf. Lars Lidencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 119

ikke fastsætte regler for et enkelt konkursbo.⁵⁷ Dette underbygges med, at det i bilag til betænkning over forslag til konkurslov er angivet, at justitsministeren har beføjelse til at indgå overenskomst eller ordning med et fremmede land, der medfører, at en konkurs i det andet land under visse betingelser skal anerkendes og fuldbydes i Danmark.⁵⁸ Justitsministerens beføjelse angår derved under visse betingelser alle konkurser i det fremmede land og dermed ikke kun ét enkelt konkursbo.

Det er yderligere i bemærkningerne angivet, at justitsministeren ikke kan anvende konkurslovens § 6 til gennemførelse af en konvention om konkurs mellem medlemslandene i EU. Der kræves hertil en ændringslov.⁵⁹ Det tiltrædes derfor, som angivet af Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, at dette kan ske gennem ændringer eller tilføjelser til konkursloven eller gennem en særskilt lov.⁶⁰ Justitsministeren har derfor ikke efter konkurslovens § 6 beføjelse til at gennemføre den europæiske konkursforordning.⁶¹

Justitsministeren er ligeledes bemyndiget til at fastsætte regler omhandlende anvendelsen af en fremmede stats lovgivning, jf. konkurslovens § 6, stk. 2, der har følgende ordlyd:

”Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om, under hvilke betingelser en fremmede stats lovgivning kommer til anvendelse ved bestemmelsen af retsvirkningerne af konkurs, rekonstruktionsbehandling og anden lignende insolvensbehandling, for så vidt anvendelsen ikke ville være åbenbart uforenelig med landets retsorden.”

Justitsministeren har i bilag til betænkninger over forslaget til konkurslov nr. 298 af 8. juni 1977 anført, at konkurslovens § 6, stk. 2 giver beføjelse til at udstede blandt andet bekendtgørelser, hvorefter skifteretten under visse betingelser skal anvende fremmede ret, når skiftretten træffer afgørelse i forbindelse med konkursbehandlingen.⁶² Justitsministeren kan, som tidligere angivet både anvende udenlandsk ret til at fastlægge, hvilke

⁵⁷ Jf. Ibid. side 118

⁵⁸ FT 1976-77, 2. samling, tillæg B, spalte 675f.

⁵⁹ Jf. FT 1976-77, 2. samling, tillæg A, bind 1, spalte 379f.

⁶⁰ Jf. Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 119

⁶¹ Jf. FT 1976-77, 2. samling, tillæg A, bind 1, spalte 379f. jf. Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 119

⁶² Jf., FT 1976-77, 2. samling, tillæg B, spalte 676

virksomheder en fremmede konkurs vil have i Danmark, samt anvende udenlandsk ret til at fastlægge, hvilken virkning en dansk konkurs vil have i den fremmede stat.⁶³ Det er dog kun tilfældet, såfremt det ikke strider imod dansk retsorden, jf. § 6, stk. 2. Justitsministeren henviser yderligere i bemærkningerne til, at bekendtgørelsen kan vedrøre anvendelsen af fremmede ret i forbindelse med afgørelser om *”fast ejendom og fortrins- og sikkerhedsrettigheder i bestemte genstande, der er beliggende eller befinder sig i et andet land.”*⁶⁴ Bekendtgørelsens indhold vil sædvanligvis ifølge lovmotiverne følge af aftale eller konvention.⁶⁵

Bestemmelsen er anvendt i forbindelse med gennemførelse af ændringer i den nordiske konkurskonvention. Ændringsanordning nr. 158 og nr. 159 af 28. april 1983 har hjemmel i konkurslovens § 6, stk. 2. Det skal hertil nævnes, at den nordiske konkurskonvention blev gennemført i medfør af lov nr. 35 af 14. februar 1934 ved anordning nr. 250 af 1. september 1934⁶⁶ samt anordning nr. 251 af 1. september 1934⁶⁷.⁶⁸ Den nordiske konkurskonvention blev derfor sat i kraft før konkurslovens § 6 blev indsat ved lov nr. 298 af 8. juni 1977.⁶⁹ Det var derfor ikke muligt at anvende hjemlen til at sætte konventionens bestemmelser i kraft. Det er dog i motiverne til konkurslovens § 6 angivet, at konkurslovens § 6, stk. 2 kunne have været anvendt til udstedelsen af anordning nr. 250 og nr. 251 af 1. september 1934.⁷⁰

Justitsministeren kan endelig efter konkurslovens § 6, stk. 3 fastsætte regler vedrørende udenlandske konkursboers ret til at udøve samme beføjelser, som tilkommer boet efter lovgivningen i den stat, hvor bostyret er udpeget. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

⁶³ FT 1976-77, 2. samling, , tillæg A, bind 1, spalte 379, jf. *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørsgaard, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 119*

⁶⁴ Jf., FT 1976-77, 2. samling, tillæg B, spalte 676

⁶⁵ Jf., FT 1976-77, 2. samling, tillæg B, spalte 676

⁶⁶ Anordning nr. 250 af 1. september 1934 om Konkurs, som er erklæret i Danmark, og som omfatter Formue i Finland, Island, Norge eller Sverige

⁶⁷ Anordning nr. 251 af 1. september 1934 om Virkningen af Konkurs, som er erklæret i Finland, Island, Norge eller Sverige

⁶⁸ Justitsministeriet har i *’notat om tilvalg af konkursforordningen’* angivet, at konventionen oprindeligt blev gennemført ved anordning nr. 271 og 272 af 4. oktober 1935. Dette er ikke korrekt, idet der er tale om ændringsanordning til anordning nr. 250 og nr. 251 af 1. september 1934.

⁶⁹ Lovtidende A, 1977, spalte 812

⁷⁰ Jf. betænkning 606, side 57

”Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser, hvorefter et bostyre i tilfælde af konkurs, rekonstruktionsbehandling eller lignende insolvensbehandling, som efter stk. 1 har virkning her i riget, skal kunne udøve samme beføjelser, som tilkommer det efter lovgivningen i den stat, hvor bostyret er udpeget.”

Det følger af bemærkningerne til lovforslaget af 3. marts 1977, at bestemmelsen omfatter boets ret til at anlægge retssag i Danmark samt retten til at få udleveret postforsendelser fra skyldnerens adresse i Danmark.⁷¹ Lars Lidencrone Petersen og Anders Ørgaard angiver, at der også heri må ligge den begrænsning, at bestemmelserne ikke må stride imod dansk retsorden, selvom dette ikke klart er angivet i bestemmelsens stykke 3.⁷²

Justitsministeren har alene anvendt bestemmelsen til at udstede anordning nr. 158 og nr. 159 af 28. april 1983. Der foreligger derfor foruden den nordiske konkurskonvention ikke klar lovhjemmel til at anerkende udenlandske konkurser i Danmark. Det må derfor ved hjælp af retspraksis belyses, om dette sker på ulovbestemt grundlag. Skifterettens internationale kompetence må dog først klarlægges, idet en udenlandsk konkursbehandling antageligvis ikke kan anerkendes i Danmark, såfremt skifteretten har kompetence til at behandle boet efter konkurslovens § 3. Der kan i dette tilfælde opstå dobbelt konkurs, hvorved den udenlandske konkurs ikke anerkendes i Danmark.⁷³

4. Skifterettens internationale kompetence

Skifterettens internationale kompetence til at behandle et konkursbo fremgår af konkurslovens § 3.⁷⁴ Såfremt skifteretten har kompetence til at behandle en konkurs, indgår hele skyldnerens formue, som tidligere anført, som hovedregel i konkursmassen ved afsigel-

⁷¹ Jf. FT 1976-77, 2. samling, bind 1, tillæg A, spalte 379f.

⁷² Jf. Lars Lidencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 119

⁷³ Jf. Bernhard Gomard, Skifteret, 2. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1969, side 100, Torben Svénné Schmidt, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 326, Mogens Munch, Konkursloven med kommentarer, 7. udgave, forlaget GadJura, år 1993, side 88 og Peter Arnt Nielsen, International privat- og procesret, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 1997, side 471

⁷⁴ Jf. Torben Svénné Schmidt, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 326

sen af konkursdekretet, samt hvad der under konkursen tilfalder skylderen, jf. konkurslovens § 32.⁷⁵ Det må derfor først undersøges i hvilke tilfælde, skifteretten i Danmark kan behandle et internationalt konkursbo efter konkurslovens § 3, hvorved skyldnerens aktiver i Danmark bliver omfattet, jf. konkurslovens § 32. Det klarlægges herefter i hvilke tilfælde, der alene kan bestå en udenlandsk konkursbehandling, hvorefter det senere i fremstillingen undersøges, om denne anerkendes i Danmark samt virkningen heraf.

4.1. Historisk

Den nugældende konkurslov blev indsat ved lov nr. 298 af 8. juni 1977.⁷⁶ Konkursloven af 8. juni 1977 afløste konkursloven af 25. marts 1872.⁷⁷ Konkursloven blev i denne forbindelse ændret, idet den nugældende bestemmelse om skifterettens kompetence til at behandle en konkurs, rekonstruktion eller gældssanering blev indsat, jf. lovens § 3.⁷⁸

Skifterettens kompetence til at behandle en konkurs over en personlig skyldner og over en erhvervsdrivende var før indsættelsen af § 3 med konkursloven af 25. marts 1872 reguleret af Forordning af 21. juni 1793.^{79, 80} Det følger af § 1 i Forordning af 21. juni 1793, at:

”Skifter, saavel i Døds, som Opbuds eller Fallits Tilfælde, bør holdes af Skifte-Retten paa det Sted, hvor den, efter hvilken der skiftes, havde sit personlige Værneting, paa den Tid, Skiftet tager sin Begyndelse.”

Det personlige værneting i Forordning af 21. juni 1793 skal fortolkes i overensstemmelse med retsplejelovens værnetingsregler.⁸¹ Skifteretten kunne herefter behandle en konkurs,

⁷⁵ Jf. Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 393.

⁷⁶ Jf. Anders Ørgaard, Konkursret, 11. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 2014, side 13

⁷⁷ Jf. Ibid. og Lov nr. 51 af 25. marts 1872 om konkurs samt om nogle Forandringer i de gjældende Bestemmelser om Pant og Execution, Lovtidende 1872, spalte 179ff.

⁷⁸ Lovtidende A, 1977 spalte 812 og betænkning 606, side 51

⁷⁹ Fr., som nøiere bestemmer grænserne imellem de civile Juctions- og Skifteforvalteres Jurisdictioner indbyrdes m.v. af 21. juni 1793, jf. Jacob Henric Schou, Chronologisk Register over de Kongelige Forordninger og aabne Breve samt andre trykte Anordninger som fra aar 1670 af ere udkomne, tilligemed et nøiagtigt Udtog af de endnu gjældende, for saavidt samme i Almindelighed angaae Undersaatterne i Danmark og Norge. Forsynet med et alphabetisk Register., bind 11, trykt ved Niels Christensen, år 1797, side 74ff.

⁸⁰ Jf. Bernhard Gomard, Skifteret, 2. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1969, side 95 og Betænkning 606, side 51

⁸¹ Jf. Bernhard Gomard, Skifteret, 2. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1969, side 95

såfremt skyldneren havde fast bopæl i Danmark, jf. retsplejelovens § 236, stk. 1.⁸² Skyldneren kunne derfor ikke tages under konkursbehandling i Danmark, såfremt denne havde fast bopæl i udlandet. Hvis skyldneren derimod ikke havde fast bopæl i Danmark eller udlandet, kunne skyldneren tages under konkurs ved skyldnerens opholdssted i Danmark, jf. retsplejelovens § 236, stk. 2. Hvis skyldnerens bopæl eller opholdssted ikke kendtes, havde skifteretten international kompetence, såfremt sidst kendte bopæl eller opholdssted var i Danmark, jf. retsplejelovens § 236, stk. 2.⁸³

Skifteretten kunne yderligere behandle en konkurs efter Forordning af 21. juni 1793, hvis selskabets, stiftelsens eller foreningens hovedforretningslokalet var beliggende i Danmark, jf. retsplejelovens § 238. Såfremt selskabet ikke havde et hovedforretningslokale, kunne skifteretten behandle konkursen, såfremt et medlem af bestyrelsen havde bopæl i Danmark.⁸⁴

En skyldner kunne derfor ikke erklæres konkurs i Danmark, hvis skyldneren havde fast bopæl i udlandet, eller såfremt selskabets hovedforretningssted var placeret i udlandet på trods af, at selskabet også drev virksomhed i Danmark.⁸⁵

Skifterettens kompetence til at behandle en konkurs over et selskab, stiftelse eller forening var dog i visse tilfælde først reguleret af konkursloven af 25. marts 1872. Konkursloven af 25. marts 1872 indeholdt regulering om skifterettens kompetence i forbindelse med handlendes, fabrikanter og skibsreders konkursboer. Sø- og Handelsretten i København skulle ifølge lovens § 149, 1. pkt. behandle handlendes, fabrikanter og skibsreders konkursboer. Denne bestemmelse blev senere afløst ved lov nr. 151 af 10. maj 1967 af retsplejelovens § 9, stk. 3, nr. 5 uden at der hertil skete en ændring af bestemmelsens indhold.⁸⁶ Sø- og Handelsretten behandlede i denne forbindelse handlendes, fabrikanter og

⁸² Ibid. side 96, jf. *Torben Svénné Schmidt*, *International formueret*, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 326 og betænkning 606, side 51

⁸³ Jf. Betænkning 606, side 51 og *Bernhard Gomard*, *Skifteret*, 2. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1969, side 95

⁸⁴ Jf. Betænkning 606, side 51f. og *Bernhard Gomard*, *Skifteret*, 2. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1969, side 96

⁸⁵ Jf. *Torben Svénné Schmidt*, *International formueret*, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 326

⁸⁶ Lovtidende 1967, afdeling A, spalte 681

skibsreders konkursbo i det tilfælde, hvor selskabet, stiftelsen eller foreningen var i København, på trods af at skyldnerens bopæl var placeret udenfor København.⁸⁷

Skifterettens kompetence fremgår nu af § 3 i lovbekendtgørelse nr. 11 af 6. januar 2014. Konkurslovens § 3 er siden indsættelsen med den nugældende konkurslov, lov nr. 298 af 8. juni 1977, ændret fire gange.⁸⁸ Ændringerne har ikke relevans for denne fremstilling, hvorfor ændringerne ikke er belyst.

2. Skifterettens kompetence i internationale forhold

Det er i afsnit 4.1 anført, at skifterettens kompetence til at behandle et konkursbo fremgår af § 3 i lovbekendtgørelse nr. 11 af 6. januar 2014. Konkurslovens § 3 afgrænser skifterettens internationale kompetence.⁸⁹ Konkurslovens § 3 har følgende ordlyd:

”Stk. 1. Begæring om rekonstruktionsbehandling, konkurs eller gældssaning indgives til skifteretten på det sted, hvorfra skyldnerens erhvervsmæssige virksomhed udøves.

Stk. 2. Udøver skyldneren ikke erhvervsmæssig virksomhed her i riget, indgives begæringen til skifteretten i den retskreds, hvor han har sit hjemting.

Stk. 3. Er en skyldners konkursbo allerede under behandling ved en skifteret, indgives begæring om ny konkurs dog til denne skifteret.”

Det principale værneting er ifølge konkurslovens § 3 erhvervsværnetinget. Dette begrundes i lovmotiverne med internationale hensyn samt det forhold, at de fleste konkurser m.v. omhandler erhvervsdrivende. Kreditorerne ved som hovedregel kun, hvorfra den er-

⁸⁷ Jf. Betænkning 606, side 52

⁸⁸ Jf. Lovtidende 1984, tillæg A, spalte 625, Lov nr. 382 af 22. maj 1996 om ændring af konkursloven og visse andre love. Se hertil Betænkning 1273, side 51, jf. Lennart Lynge Andersen m.fl., Mogens Munch, Konkursloven med kommentarer, 8. udgave, forlaget GadJura, år 1997, side 82f. jf. Torben Sønné Schmidt, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 326, note 8 og jf. Lov nr. 298 af 8. juni 1977, Konkurslov, Lov nr. 385 af 22. maj 1996 om ændring af retsplejeloven, konkursloven, tinglysningsloven, lov om ægteskabets retsvirkninger samt forskellige andre love og lov nr. 718 af 25. juni 2010 om ændring af konkursloven og forskellige andre love.

⁸⁹ Jf. Torben Kuld Hansen og Lars Lidencrone Petersen, Konkursprocesret, 1. udgave, år 2009, side 34, Torben Sønné Schmidt, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 326 og Peter Arnt Nielsen, International privat- og procesret, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 1997, side 288, jf. Lars Lidencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 107

hvervsmæssige virksomhed udøves, da kreditorerne har et tilhørsforhold hertil. Kreditorerne kender derimod som oftest ikke skyldnerens personlige bopæl, hvorfor reglen om erhvervsværneting er indsat.⁹⁰

Det følger af bestemmelsens stk. 1, at en begæring om konkurs skal indgives til den skifteret, hvorfra skyldnerens erhvervsmæssige virksomhed udøves. Der består derfor ikke længere et krav om, at hovedforretningslokalet skal være beliggende i Danmark, som det var tilfældet i henhold til Forordning af 21. juni 1793.⁹¹ Det er alene et krav efter konkursloven, at selskabet udøves og ledes fra et sted i Danmark. Se hertil U1982.161H, hvor et i Liberia registeret selskab kunne tages under konkursbehandling i Danmark efter konkurslovens § 3, stk. 1. Selskabet drev virksomhed gennem et andet anpartsselskab i Danmark, der fungerede som agent for selskabet. Selskabet havde tilmed kun en postkasse placeret i Liberia. Virksomheden var derfor både udøvet og ledet fra anpartsselskabet i Danmark. Såfremt selskabet alene har drift i udlandet og er registeret i Danmark, vil der ligeledes ikke være international kompetence for den danske skifteret.⁹²

Det er tilmed et krav, at virksomheden har et bestemt omfang, jf. U1982.220V. Landsretten kom i U1982.220V frem til, at erhvervsværneting ikke forelå på grund af omfanget og karakteren af virksomheden. Skyldneren var bosiddende i Tyskland men drev virksomhed som eksportkonsulent fra nogle lokaler, som hans kone havde lejet gennem sit selskab. Skyldneren havde postkasse ved lokalerne, men virksomhedens navn var herudover ikke markedsført. Skyldneren havde i sagen ikke modtaget betaling for sin konsulentydelse, idet arbejdet var udført som vennetjenester. Landsretten kom herefter frem til, at virksomheden ikke havde det omfang og den karakter, som kræves efter konkurslovens § 3. Det er derfor et krav, at virksomheden har et bestemt omfang, førend der foreligger erhvervsværneting efter konkurslovens § 3.⁹³ Heraf følger også i overensstemmelse med betænkning 606, at såfremt virksomheden drives fra udlandet, eller ved at skyldneren rejser rundt i Danmark uden samtidig at have et fast forretningssted i Danmark, udøves

⁹⁰ Jf. Betænkning 606, side 53

⁹¹ Jf. *Torben Svénné Schmidt*, *International formueret*, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 326f.

⁹² Jf. *Torben Kuld Hansen og Lars Lindencrone Petersen*, *Konkursprocesret*, 1. udgave, Thomson Reuters Professional A/S, 2009, side 35 og *Torben Svénné Schmidt*, *International formueret*, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 327

⁹³ Jf. *Torben Svénné Schmidt*, *International formueret*, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 327

virksomheden ikke i Danmark efter konkurslovens § 3, stk. 1.⁹⁴ Skifteretten har derfor alene i dette tilfælde international kompetence, såfremt skyldneren har bopæl i Danmark efter konkurslovens § 3, stk. 2.

Det er yderligere i betænkning 606 angivet, at skifteretten ikke har kompetence til at behandle et konkursbo, hvis driften af den erhvervsmæssige virksomhed er ophørt. Den erhvervsdrivende virksomhed er dog ikke straks ophørt, såfremt skyldneren alene har lukket sit kontor samt undladt at betale sine regninger.⁹⁵ Et dansk ansættelsesforhold medfører tilmed ikke, at der består erhvervsværneting for en udenlandsk bosiddende skyldner. Dette er dog ikke tilfældet, såfremt skyldneren ejer virksomheden, som denne er ansat i, hvorved skyldneren driver erhvervsmæssig virksomhed.⁹⁶

Det er i litteraturen angivet, at skifteretten har international kompetence til at behandle et datterselskab af et selskab beliggende i udlandet. Litteraturen er derimod i tvivl om, det samme er tilfældet for en konkursbehandling af en filial af et selskab beliggende i udlandet. Lars Bunch, Ida Rosenberg, Bo Lauritzen, og Troels Michael Lilja er blandt de forfattere, der angiver, at en filial kan tages under konkursbehandling i Danmark.⁹⁷ Lars Bunch og Ida Rosenberg begrundet dette med, at filialen anses som værende en afdeling af det udenlandske selskab.⁹⁸ Bernhard Gomard, Peer Schaumburg-Müller og Ulrik Rammeskov Bang Pedersen er derimod af den opfattelse, at en filial ikke kan tages under konkursbehandling.⁹⁹ Det hører ikke til dette speciale at gennemgå en konkursbehandling af en filial. Der henvises derfor til relevant litteratur for belysning af dette område.

⁹⁴ Jf. Betænkning 606, side 53, jf. *Torben Kuld Hansen og Lars Lindencrone Petersen*, Konkursprocesret, 1. udgave, Thomson Reuters Professional A/S, 2009, side 35

⁹⁵ Betænkning 606, side 53

⁹⁶ Jf. *Torben Kuld Hansen og Lars Lindencrone Petersen*, Konkursprocesret, 1. udgave, år 2009, side 35 med henvisning til den utrykte afgørelse ØLK B-579-04.

⁹⁷ Jf. *Lars Bunch og Ida Rosenberg*, Selskabsloven med kommentarer, 2. udgave, Karnov Group, år 2014, side 1428 og *Troels Michael Lilja*, Filialbegrebet, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1 udgave, år 2010, side 371f, jf. *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 108 og *Bo Lauritzen*, Kan filialer af udenlandske selskaber tages under selvstændig konkursbehandling her i landet? i FM1999.110

⁹⁸ Jf. *Lars Bunch og Ida Rosenberg*, Selskabsloven med kommentarer, 2. udgave, Karnov Group, år 2014, side 1428

⁹⁹ Jf. *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen*, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 184f, Betænkning 1525, side 92f. jf. *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 108 og *Bernhard Gomard og Peer Schaumburg-Müller*, Kapitalselskaber og erhvervsdrivende fonde, 8. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 2015, side 655

I det tilfælde, hvor skyldneren ikke udøver erhvervsmæssig virksomhed i Danmark, men derimod har dansk bopæl, kan skyldneren ligeledes tages under dansk konkursbehandling, jf. konkurslovens § 3, stk. 2. Dette hjemting er derfor subsidiært i forhold til erhvervsværnetinget. Dette er også tilfældet, selvom kreditorens krav alene har tilknytning til den personlige skyldner.¹⁰⁰ Bopælsbegrebet forstås i overensstemmelse med Forordning af 21. juni 1793.

Skyldneren kan herefter erklæres konkurs i Danmark, hvis skyldneren har fast bopæl i Danmark. Skyldneren kan ligeledes tages under konkursbehandling i Danmark, hvis skyldneren har opholdssted i Danmark. Dette er dog kun tilfældet, hvis skyldneren ikke har fast bopæl i udlandet. Hvis skyldnerens bopæl ikke kendes, kan skyldneren tages under konkursbehandling ved sidst kendte bopæl i Danmark, hvis skyldneren ikke efter bopælen i Danmark har haft bopæl i udlandet. Det samme er tilfældet, hvis sidst kendte opholdssted er i Danmark, og skyldneren ikke efter opholdsstedet i Danmark har haft bopæl eller opholdssted i udlandet.¹⁰¹ Hvis skyldneren er i færd med at rejse fra Danmark og i denne forbindelse har opgivet sin bopæl, kan skyldneren derfor stadig tages under konkursbehandling i Danmark, såfremt fast bopæl i udlandet ikke er etableret, da skyldnerens tilknytning er stærkest til Danmark, jf. U1957.666/3, U1958.279H og U1976.212V.¹⁰² Skyldneren havde i U1976.212V lejet en lejlighed og fået arbejde i Norge. Skyldneren havde dog alene medbragt indbo og en dansk indregistrerede bil. Skyldneren havde ikke til hensigt at flytte tilbage til Danmark eller blive boende i Norge. Landsretten kom derfor frem til, at skyldneren havde opgivet bopælen i Danmark og taget ophold i Norge. Skifteretten havde derfor international kompetence til at behandle konkursboet i den retskreds, hvor skyldneren sidst havde kendt bopæl.

Der kan yderligere i denne forbindelse henvises til U1917.911S, hvor skyldneren ikke kunne tages under konkursbehandling, da skyldneren havde fast bopæl i udlandet. Skyldneren flyttede i 1911 med sin familie til Tyskland, hvor skyldnerens familie var stadig

¹⁰⁰ Jf. *Torben Kuld Hansen og Lars Lindencrone Petersen*, Konkursprocesret, 1. udgave, Thomson Reuters Professional A/S, 2009, side 30

¹⁰¹ Jf. *Allan Philip*, Dansk international privat- og procesret, 3. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1976, side 88ff. og 156ff. og *Bernhard Gomard og Michael Kistrup*, Civilprocessen, 7. udgave, Karnov Group år 2013, side 119 jf. *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 107

¹⁰² Jf. *Torben Kuld Hansen og Lars Lindencrone Petersen*, Konkursprocesret, 1. udgave, Thomson Reuters Professional A/S, 2009, side 35

bosiddende, og hvorfra skyldneren stadig drev selvstændig husholdning. Skyldneren havde alene opholdt sig i Danmark i næsten et år for at drive virksomhed uden at drive selvstændig husholdning i Danmark.¹⁰³ Der vil i dag efter konkurslovens § 3, stk. 1 være erhvervsværneting i Danmark.

Bevisbyrden pålægges skyldneren, såfremt denne havde bopæl i Danmark før konkursbegæringen blev indgivet til skifteretten, jf. FM 2014.48¹⁰⁴ og FM 2015.49¹⁰⁵. Skyldneren ejede i FM 2015.49 et sommerhus i Danmark i fællesskab med sin hustru. Hustruen ejede derudover også et hus i Danmark. Skyldneren havde ikke i sagen godtgjort, at denne havde varigt opgivet bopælen i Danmark på trods af, at skyldneren havde meldt adresseflytning, indgået tidsbegrænset aftale om leje af møbleret lejlighed i England samt fået ansættelseskontrakt, hvori det var beskrevet, at skyldnerens primære arbejdssted var England eller andet sted i Europa. Det samme var tilfældet i FM 2014.48, hvor skyldneren var fængslet i Danmark, hvorfor skyldneren havde opholdssted i Danmark. Skyldneren havde ikke godtgjort, at denne før fængslingen havde taget varig bopæl i udlandet.¹⁰⁶

Bevisbyrden er tilmed strengere, såfremt skyldneren har fast ejendom i Danmark, da skyldneren herved ikke anses for at have varigt bopæl i udlandet, jf. FM 2014.47¹⁰⁷.¹⁰⁸ Skyldneren havde i sagen fast ejendom i Danmark og var direktør i et dansk selskab, som skyldneren selv ejede. Landsretten pålagde derfor skyldneren at godtgøre, at skyldneren havde taget varigt bopæl i udlandet. Dette var ikke tilfældet, selvom skyldneren fremlagde dokumentation vedrørende børnenes skolegang i udlandet, udgifter til boligen i udlandet samt udgifter i forbindelse med flytningen. Det samme var gældende i U2014.1274V, hvor skyldneren ejede to ejendomme, der begge var udlejet på tidspunktet for indgivelsen af konkursbegæringen.¹⁰⁹

¹⁰³ Jf. *Bernhard Gomard*, Skifteret, 2. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1969, side 97, jf. *Torben Svenné Schmidt*, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 326

¹⁰⁴ ØLK af 16. august 2013, nr. B-475-13, 1. afd.

¹⁰⁵ ØLK af 23. september 2014, nr. B-2154-14, 15. afd.

¹⁰⁶ Jf. *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Kar-nov Group, år 2018, side 108

¹⁰⁷ ØLK af 29. august 2013, nr. B-2055-13, 1. afd.

¹⁰⁸ Jf. *Torben Kuld Hansen og Lars Lidencrone Petersen*, Konkursprocesret, 1. udgave, år 2009, side 34

¹⁰⁹ Jf. *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Kar-nov Group, år 2018, side 108

Konkurslovens § 3 finder derfor anvendelse, hvis der består en stærkere tilknytning til Danmark end til udlandet.¹¹⁰

Skifteretten kan efter konkurslovens § 3 ikke behandle et konkursbo, såfremt skyldneren alene har gods i Danmark. Det samme var tilfældet efter Forordning af 21. juni 1793, hvorfor domspraksis før indsættelsen af den nugældende konkurslov af 8. juni 1977 kan anvendes. Se hertil U1911.458LHS og U1931.335/2L, hvor skyldnerne ikke kunne tages under konkursbehandling alene af den grund, at skyldnerne havde formue i form af arv i Danmark.¹¹¹ Skifterettens internationale kompetence kan herefter ikke støttes på retsplejelovens godsværneting, jf. også FM1998.180/3¹¹², hvor skyldneren alene havde fast ejendom men ikke fast bopæl i Danmark, hvorfor der ikke efter konkurslovens § 3 var værneting.¹¹³ En skyldner kan derimod efter sagsøges i Danmark, såfremt godsværneting foreligger, jf. retsplejelovens § 246, stk. 3.¹¹⁴

Det skal sluttelig tilføjes, at konkurslovens § 3 ikke kan fraviges ved aftale, jf. ØLK-B-1695-99 og ØLK B-1423-04, hvor værnetingsaftalerne blev erklæret ugyldige.¹¹⁵

En skyldner kan derfor erklæres konkurs i Danmark, såfremt konkurslovens § 3 finder anvendelse. I de tilfælde, hvor skyldneren ikke kan tages under konkursbehandling, må det undersøges, om dansk ret anerkender en udenlandsk konkursbehandling.

¹¹⁰ Jf. *Torben Kuld Hansen og Lars Lidencrone Petersen*, Konkursprocesret, 1. udgave, år 2009, side 34

¹¹¹ Jf. *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 107

¹¹² VLK af 24. august 1998 (B-1405-98)

¹¹³ Jf. *Torben Kuld Hansen og Lars Lindencrone Petersen*, Konkursprocesret, 1. udgave, Thomson Reuters Professional A/S, 2009, side 34

¹¹⁴ Jf. *Bernhard Gomard og Michael Kistrup*, Civilprocessen, 7. udgave, Karnov Group år 2013, side 156ff. Retsplejelovens værnetingsregler behandles ikke yderligere i fremstillingen. Der henvises i denne forbindelse til relevant litteratur.

¹¹⁵ Jf. *Torben Kuld Hansen og Lars Lindencrone Petersen*, Konkursprocesret, 1. udgave, Thomson Reuters Professional A/S, 2009, side 35f. med henvisning til de utrykte afgørelser, som ikke har været mulige at fremfinde.

5. Mellemstatslig regulering

Danmark har alene reguleret anerkendelsen af en udenlandsk konkurs på det mellemstatslige område gennem tiltrædelse af den nordiske konkurskonvention.

5.1. Den nordiske konkurskonvention

Den nordiske konkurskonvention regulerer forholdet i forbindelse med en grænseoverskridende konkurs mellem de fem medlemslande; Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

5.1.1. Historisk

Den nordiske konkurskonvention¹¹⁶ blev udarbejdet af en af medlemslandene nedsat kommission, der i 1933 udgav et udkast til en konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs.¹¹⁷ Den nordiske konkurskonvention blev efterfølgende på baggrund af udkastet indgået mellem de fem medlemslande den 7. november 1933 i København, jf. bekendtgørelse nr. 249 af 1. september 1934.¹¹⁸

Baggrunden for konventionen var, at medlemslandene ønskede at sikre en ligelig fordeling af skyldnerens formue mellem de af boet omfattet kreditorer. Dette forudsatte, at medlemslandene gensidigt skulle anerkende en konkurs i de øvrige medlemslande, hvorved skyldnerens aktiver i de øvrige medlemslande kunne indgå i konkursbehandlingen. Kommissionen angav, at det ikke var muligt at skabe en generel ordening vedrørende gensidig anerkendelse af konkurser omfattende alle stater i verden grundet forskellighederne i landenes retsordninger. Dette var dog ikke tilfældet for de nordiske lande, hvor retsreglerne er ensartet. Forskellighederne i de nordiske landes lovgivning var ingen hindring for en gensidig anerkendelse af medlemslandenes konkurser. Kommissionen lagde vægt

¹¹⁶ Bekendtgørelse nr. 249 af 1. september 1934 angaaende Danmarks Ratifikation af den i København den 7. november 1933 indgaaede Konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs

¹¹⁷ Jf. Udkast til konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs udarbejdet af den ved kgl. Resolutioner 25. juli 1910, 19. juni 1912, 14. april 1919 og 10. januar 1931 nedsatte kommission, trykt hos J. H. Schultz A.-S, år 1933

¹¹⁸ Jf. *Allan Philip*, Dansk international privat- og procesret, 3. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1976, side 424

på, at det var vigtigt, at konventionen indeholdte regler om fast ejendom på grund af de grænseoverskridende aktiviteter mellem de nordiske lande.¹¹⁹

Den nordiske konkurskonvention blev, som anført, indgået mellem de fem medlemslande den 7. november 1933 i København, jf. bekendtgørelse nr. 249 af 1. september 1934.¹²⁰ Regeringen blev efterfølgende ved lov nr. 35 af 14. februar 1934 bemyndiget til ved kongelig anordning at sætte konventionens bestemmelser i kraft samt fastsætte de nødvendige bestemmelser, som gennemførelsen af konventionen påkrævede, jf. lov nr. 35 af 14. februar 1934.¹²¹ Konventionen blev gennemført i medfør af lov nr. 35 af 14. februar 1934 ved anordning nr. 250 af 1. september 1934¹²² samt anordning nr. 251 af 1. september 1934¹²³.¹²⁴ Anordning nr. 250 af 1. september 1934 omhandler virkningen af en dansk konkurs med formue i de øvrige medlemslande, hvorimod anordning nr. 251 af 1. september 1934 vedrører virkningen i Danmark af en i de øvrige medlemslande behandlet konkurs.¹²⁵ Den oprindelige konventionstekst findes i bekendtgørelse nr. 249 af 1. september 1934. Konkurskonventionen trådte i kraft den 1. januar 1935, jf. bekendtgørelse nr. 249 samt anordning nr. 250 og nr. 251.

Den nordiske konventionstekst er efterfølgende blevet ændret ved bekendtgørelse nr. 38 af 7. juni 1978¹²⁶ og bekendtgørelse nr. 76 af 19. august 1983¹²⁷. Bekendtgørelse nr. 38 af 7. juni 1978 ændrede ordlyden i den nordiske konkurskonventions artikel 10, mens

¹¹⁹ Jf. Udkast til konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs udarbejdet af den ved kgl. Resolutioner 25. juli 1910, 19. juni 1912, 14. april 1919 og 10. januar 1931 nedsatte kommission, trykt hos J. H. Schultz A.-S, år 1933, side 18

¹²⁰ Jf. *Allan Philip*, Dansk international privat- og procesret, 3. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1976, side 424

¹²¹ Betænkning 606, side 56

¹²² Anordning nr. 250 af 1. september 1934 om Konkurs, som er erklæret i Danmark, og som omfatter Formue i Finland, Island, Norge eller Sverige

¹²³ Anordning nr. 251 af 1. september 1934 om Virkningen af Konkurs, som er erklæret i Finland, Island, Norge eller Sverige

¹²⁴ Jf. FT 1976-77, tillæg B, 2. samling, spalte 675.

¹²⁵ Justitsministeriet har i 'notat om tilvalg af konkursforordningen' angivet, at konventionen oprindeligt blev gennemført ved anordning nr. 271 og 272 af 4. oktober 1935. Dette er ikke korrekt, idet der er tale om ændringsanordninger til anordning nr. 250 og nr. 251 af 1. september 1934. Anordningerne er tilmed stadig gældende, hvorfor Justitsministeriets anvendelse af ordet "oprindeligt" ikke kan tillægges betydning.

¹²⁶ Bekendtgørelse af overenskomst af 11. oktober 1977 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om ændringer af den nordiske konvention af 7. november 1933 om konkurs

¹²⁷ Bekendtgørelse af overenskomst af 11. oktober 1982 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om ændring af den nordiske konvention af 7. november 1933 om konkurs

bekendtgørelse nr. 76 af 19. august 1983 ændrede ordlyden i den nordiske konkurskonventions artikel 4, 7, 8, 11, 13 og 15. Ændringerne fra 1983 er ikke trådt i kraft for Island.¹²⁸

De pågældende ændringer i den nordiske konkurskonvention blev gennemført ved den nordiske domslovs § 7, stk. 1, nr. 6¹²⁹ samt ved anordning nr. 158 og nr. 159 af 28. april 1983, som er ændringsanordninger til anordning nr. 250 og nr. 251 af 1. september 1934.¹³⁰ Anordning nr. 158 og nr. 159 af 28. april 1983 har hjemmel i konkurslovens § 6, stk. 2, og de pågældende anordninger er efterfølgende blevet ændret ved anordning nr. 1045 og nr. 1046 af 3. november 2010.¹³¹ Anordning nr. 250 og nr. 251 af 1. september 1934 er yderligere blevet ændret ved anordning nr. 271 og nr. 272 af 4. oktober 1935.

Justitsministeriet har yderligere udstedt cirkulære nr. 223 af 29. december¹³² omhandlende skifterettens kundgørelse af konkurs til samtlige skifteretter i medlemslandene. Cirkulæret er udstedt i henhold til § 2 i anordning nr. 250 af 1. september i overensstemmelse med artikel 2 i konventionsteksten, jf. bekendtgørelse nr. 249 af 1. september 1934.¹³³

Denne fremstilling indeholder alene henvisning til bekendtgørelse nr. 249 af 1. september 1934 med senere ændringer for at gøre fremstillingen mere læsbar. Bekendtgørelse nr. 249 af 1. september 1934 indeholder den oprindelige konventionstekst og svarer til indholdet af anordning nr. 250 og nr. 251 af 1. september 1934.

5.1.2. Anvendelsesområdet

Den nordiske konkurskonventions anvendelsesområde fremgår af konkurskonventionens artikel 13, der blev ændret ved bekendtgørelse nr. 76 af 19. august 1983. Det fremgår heraf, at konventionen kun finder anvendelse for personlige skyldnere, såfremt skyldneren har eller ved sin død havde bopæl i medlemslandet, jf. artikel 13. Konventionen finder

¹²⁸ Jf. *Patrik Lindskoug*, Erhvervsretlige emner 1917-2017, Jurist og Økonomforbundets Forlag, 1. udgave, år 2017, side 160 og *Torben Sønné Schmidt*, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 331

¹²⁹ Bekendtgørelse nr. 635 af 15. september 1986 med titlen ”Bekendtgørelse af lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav og om ændring af retsplejeloven”

¹³⁰ Jf. Justitsministeriet, notat om tilvalg af konkursforordningen, side 16, note 3

¹³¹ Jf. Justitsministeriet, notat om tilvalg af konkursforordningen, note 3, side 16

¹³² Cirkulære nr. 223 af 29. December med titlen ”cirkulære til samtlige Skifteretter angaaende konkurs, som er erklæret i Danmark, og som omfatter Formue i Finland, Island, Norge eller Sverige, Ministerialtidende 1934, side 272

¹³³ FT 1976-77, 2. samling, tillæg B, spalte 675

yderligere kun anvendelse for juridiske personer, der har sit sæde i medlemsstaten, jf. artikel 13. Skifteretten skal derfor i konkursbeslutningen angive, hvis skifterettens kompetence støttes på andet grundlag, jf. artikel 13, 1 pkt.¹³⁴ Som følge heraf blev § 48 b indsat i konkursloven udstedt. Det følger af konkurslovens § 48 b, at Skifteretten i konkursbeslutningen skal oplyse, såfremt skifterettens kompetence støttes på andet grundlag end det forhold, at skyldneren har eller ved sin død havde bopæl i Danmark. Bestemmelsen findes i dag i konkurslovens § 264.¹³⁵ Bestemmelsen blev ifølge kommissionen indsat, da en skyldner efter konkursloven af 1872 § 41 kunne erklæres konkurs, hvis skyldneren var undvejet af Danmark grundet gæld og dermed ikke længere havde bopæl i Danmark.¹³⁶ Konventionen finder derfor ikke anvendelse, såfremt skyldneren har opgivet sin bopæl i det pågældende medlemsland.¹³⁷ Bopælsbegrebet i henhold til den nordiske konkurskonvention skal forstås i overensstemmelse med konkurslovens § 3, stk. 2.¹³⁸

Konventionen finder yderligere anvendelse for juridiske personer, der har sit sæde i medlemsstaten, jf. artikel 13. Det er litteraturen angivet, at en virksomhed har sit sæde i den stat, hvori selskabet er registeret. Dette er dog ikke tilfældet, såfremt der alene er tale om en ordensforskrift. Sædet er herefter i den stat, hvortil selskabet har den stærkeste tilknytning.¹³⁹ Konventionens ordlyd i bekendtgørelse nr. 249 af 1. september 1934 blev ændret ved bekendtgørelse nr. 76 af 19. august 1983. Begrebet "*Juridisk person*" erstattede herved "*et Selskab, Forening eller Stiftelse*". Bekendtgørelse nr. 76 af 19. august 1983 blev indsat med hjemmel i konkurslovens § 6 ved anordning nr. 158 og nr. 159 af 28. april 1983. Det har derfor ikke været muligt at finde lovmotiverne til denne ordlydsændring.¹⁴⁰

¹³⁴ Jf. *Allan Philip*, Dansk international privat- og procesret, 3. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1976, side 425f.

¹³⁵ Jf. *Torben Svénné Schmidt*, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 332

¹³⁶ Jf. Udkast til konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs udarbejdet af den ved kgl. Resolutioner 25. juli 1910, 19. juni 1912, 14. april 1919 og 10. januar 1931 nedsatte kommission, trykt hos J. H. Schultz A.-S, år 1933, side 40 og Rigsdagstidende tillæg A II, 1933-34, spalte 2851f.

¹³⁷ Rigsdagstidende Folketinget I, 1933-34, spalte 2305

¹³⁸ Jf. Udkast til konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs udarbejdet af den ved kgl. Resolutioner 25. juli 1910, 19. juni 1912, 14. april 1919 og 10. januar 1931 nedsatte kommission, trykt hos J. H. Schultz A.-S, år 1933, side 19f.

¹³⁹ Jf. *Allan Philip*, Dansk international privat- og procesret, 3. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1976, side 426, jf. *Peter Arnt Nielsen*, International privat- og procesret, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 1997, side 290

¹⁴⁰ Bekendtgørelse nr. 76 af 19. august 1983 blev udarbejdet i Udenrigsministeriet, hvorimod Justitsministeriet udarbejdede anordning nr. 158 og nr. 159 af 28. april 1983. Lovforarbejderne er ikke tilgængelige

Fortolkningsbidrag kan derimod hentes fra svensk ret. Konventionens ændringer samt bemærkninger hertil fremgår af bekendtgørelse nr. 76 af 19. august 1983 blev gennemført ved ”SÖ1982:85, *Överenskommelse mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om ändring av den nordiska konventionen den 7 november 1933 om konkurs (SÖ1934:8 och 1978:10) Köpenhamn den 11 oktober 1982*”.¹⁴¹ Det følger af lovforarbejderne hertil, at ved juridisk person forstås ”*Bolag, förening eller stiftelse*”.¹⁴² Dette er i overensstemmelse med dansk litteratur, der angiver, at juridisk person betyder et selskab, en forening eller en stiftelse.¹⁴³ Konventionen anvendes herefter, såfremt selskabet, foreningen eller stiftelsen har sæde i medlemslandet. Konventionen finder derimod ikke anvendelse, såfremt skifterettens internationale kompetence støttes på det faktum, at selskabet alene driver virksomhed i Danmark, jf. konkurslovens § 3, stk. 1.¹⁴⁴ Skifteretten skal derfor efter konkurslovens § 264 undersøge, om skyldneren har bopæl i Danmark, selvom erhvervsværneting efter konkurslovens § 3, stk. 1 foreligger, idet dette skal angives i konkursbeslutningen.¹⁴⁵ Det er i litteraturen angivet, at skifteretten ikke i konkursbeslutningen skal oplyse, hvis konkursen er støttet på det faktum, at virksomheden har sæde i et af medlemslandene.¹⁴⁶ Dette er i direkte modstrid med ordlyden i bestemmelsen, der, som ovenfor angivet, kun nævner bopæl. Det er dog i overensstemmelse med konventionens artikel 13. Konkurslovens § 3, stk. 1 blev indsat ved konkursloven af 8. juni 1977 og dermed efter den nordiske konkurskonvention blev indsat. Det er i lovmotiverne til konkurslovens § 264, der på daværende tidspunkt var placeret i § 223, angivet, at justitsministeriet havde til hensigt at foretage forhandlinger med de øvrige medlemslande,

hos Udenrigsministeriet eller Folketinget, hvorimod det er uvist om det selvsamme er gældende hos Justitsministeriet, da ministeriet har ikke besvaret mine henvendelse herom.

¹⁴¹ Regeringens proposition 1980/81: 35 beslutad den 23 oktober 1980, Riksdagen 1980/81. 1 saml. Nr. 24, side 3 og 18

¹⁴² Ibid.

¹⁴³ Jf. *Torben Svénné Schmidt*, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 332 med henvisning til *Allan Philip*, Dansk international privat- og procesret, 3. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1976, side 426. Det skal her tilføjes, at Allan Philips fremstilling er udgivet før ændringen af artikel 13.

¹⁴⁴ Jf. Regeringens proposition 1980/81: 35 beslutad den 23 oktober 1980, Riksdagen 1980/81. 1 saml. Nr. 24, side 18

¹⁴⁵ Jf. *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Kar-nov Group, år 2018, side 107

¹⁴⁶ Jf. *Allan Philip*, Dansk international privat- og procesret, 3. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1976, side 426. jf. *Torben Svénné Schmidt*, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 332 og *Peter Arnt Nielsen*, International privat- og procesret, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 1997, side 290

hvorefter konkurskonventionens anvendelsesområde skulle udvides til at omfatte det tilfælde, hvor konkursen støttes på det faktum, at virksomheden udøves i et af medlemslandene, jf. konkurslovens § 3, stk. 1.¹⁴⁷ Dette er endnu ikke ændret i konventionen.

Såfremt skiftrettens kompetence støttes på andet grundlag end det i konventionens artikel 13 nævnte, kan konkursbehandlingen stadig bestå. Dette er også tilfældet, selvom et andet medlemsland senere behandler konkursboet, jf. artikel 13, 2. pkt. Der kan dermed opstå dobbelt konkurs i dette tilfælde. Det er i bemærkningerne til udkastet angivet, at den konkurs, der ikke er erklæret i henhold til konventionens artikel 13, har ikke virkning i den medlemsstat, hvor konkursen støttes på konventionens artikel 13 nævnte. Kommissionen anfører dog, at konventionen ikke hindrer, at specialkonkursen stoppes og behandles med den konkurs, der er støttet på grundlaget efter artikel 13.¹⁴⁸

5.1.3. Den nordiske konkurskonventions bestemmelser

Såfremt en konkurs er omfattet af konventionens artikel 13, omfatter konkursen skyldnerens formue i de øvrige medlemsstater, jf. konventionens artikel 1, 1. stykke. De øvrige medlemslande er herved forpligtet til uden prøvelse at anerkende medlemsstatens konkursdekret.¹⁴⁹ Konventionen bygger derfor på princippet om konkursens enhed og universalitet, da skyldnerens aktiver i de øvrige medlemslande indgår i konkursbehandlingen.¹⁵⁰

Konkursbestyrelsen bør derfor uden ophold kundgøre konkursen i de medlemslande, hvor skyldnerens aktiver er placeret, samt sørge for registrering og tinglysning af konkursens påbegyndelse, jf. artikel 2, 1. stykke. Cirkulære nr. 223 af 29. december er på denne baggrund udstedt. Det fremgår af cirkulæret, hvor kundgørelsen, registreringen samt tinglysningen praktisk skal ske i de øvrige medlemslande.¹⁵¹ Konkursbestyrelsen bør yderligere

¹⁴⁷ FT 1976-77, 2. samling, tillæg A, bind 1, spalte 410, jf. *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørsgaard*, Konkursloven med kommentarer, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 1151

¹⁴⁸ Jf. Udkast til konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs udarbejdet af den ved kgl. Resolutioner 25. juli 1910, 19. juni 1912, 14. april 1919 og 10. januar 1931 nedsatte kommission, trykt hos J. H. Schultz A.-S., år 1933, side 19

¹⁴⁹ Ibid.

¹⁵⁰ jf. *Erwin Munch-Petersen*, Skifteretten, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1956, side 336 og *Michael Bogdan*, Befinder sig den internationella konkursrätten i konkurs?, TfR1987.361 Jf. *Torben Svénné Schmidt*, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 325

¹⁵¹ Cirkulære nr. 223 af 29. December med titlen ”cirkulære til samtlige Skifteretter angaaende konkurs, som er erklæret i Danmark, og som omfatter Formue i Finland, Island, Norge eller Sverige, Ministerialtidende 1934, side 272

give kendte fordringshavere i de øvrige medlemslande besked om konkursen samt besked om indsigelser imod deres fordring, jf. artikel 2, 2. stykke. Dette er dog alene ordensfor-skrifter.¹⁵²

Konkursbestyrelsen kan i de øvrige medlemslande få bistand fra retterne til at registrere og opbevare skyldnerens aktiver i det pågældende medlemsland. Konkursbestyrelsen kan tilmed få hjælp til at sælge aktiver såsom letfordærlige varer, som ikke kan opbevares, jf. artikel 3.¹⁵³

Den nordiske konkurskonvention indeholder regler om lovvalget. Hovedreglen følger af konventionens artikel 1, 2. stykke, hvorefter de konkursretlige regler i medlemslandet, hvori konkursbehandlingen finder sted, skal finde anvendelse. Dette er gældende både for skyldnerens formue i konkurslandet samt i de øvrige medlemslande.

Konventionen fastsætter dog flere undtagelser til hovedreglen. Såfremt aktiverne falder ind under konventionens artikel 4 til 8, skal beliggenhedslandets lovgivning anvendes.

Skyldnerens aktiver er efter artikel 1, 3. stykke ikke er omfattet af konkursboet, såfremt det følger af beliggenhedslandets lovgivning eller privat viljeserklæring, at der ikke kan ske eksekution af aktivet.¹⁵⁴

Hvis det skal klarlægges, om tinglysning eller indførelse i grundbogen er en gyldighedsbetingelse for indgåelsen af en aftale om køb fast ejendom med tilbehør, skal beliggenhedslandets lov også anvendes, jf. artikel 4, 1. stykke, 1. pkt. Dette er ligeledes tilfældet, såfremt det skal afgøres, om tinglysning af konkursen er påkræves for at hindre virkningen af en retshandel om fast ejendom indgået af en skyldner under konkurs, jf. artikel 4, 1. stykke, 2. pkt. Registreret skib, skib under bygning, luftfarttøj eller en andel heri følger ovenstående regler om fast ejendom med tilbehør, jf. artikel 4, 1. stykke, 3. pkt. Artikel 4 fastsætter yderligere regler om gyldigheden af en overdragelse eller underpantsætning af løsøre, der ikke er omfattet af artikel 4, 1. stykke. Medlemslands lovgivning, hvori aktivet

¹⁵² Jf. Udkast til konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs udarbejdet af den ved kgl. Resolutioner 25. juli 1910, 19. juni 1912, 14. april 1919 og 10. januar 1931 nedsatte kommission, trykt hos J. H. Schultz A.-S, år 1933, side 21f.

¹⁵³ Ibid. side 23

¹⁵⁴ Jf. Udkast til konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs udarbejdet af den ved kgl. Resolutioner 25. juli 1910, 19. juni 1912, 14. april 1919 og 10. januar 1931 nedsatte kommission, trykt hos J. H. Schultz A.-S, år 1933, side 20f

er placeret, skal anvendes i forhold til regulering af gyldigheden ved tinglysning, registrering eller anden kundgørelse. Sluttelig følger det af artikel 4, at udlæg eller udpantning afgøres af den ret, hvori forretningen er sket, jf. artikel 4, 3. stykke.

Det følger herefter af konventionens artikel 5, at panthaverens ret til at søge fyldestgørelse i pant eller tilbageholdsret i et aktiv afgøres af den ret, hvori aktivet er beliggende, jf. artikel 5, 1. stykke. Ligeledes reguleres adgangen til tvangsfuldbyrdelse på grundlag af udlæg eller udpantning på baggrund af lovgivningen i den medlemsstat, hvori udlægget eller udpantningen er foretaget.

I det tilfælde hvor konkursboet skal sælge skyldnerens aktiver, anvendes beliggenhedslandets ret ligeledes, jf. artikel 6.

Konventionens artikel 7 regulerer spørgsmål om konkursordenen. Rækkefølgen skal afgøres efter beliggenhedslandets lovgivning, jf. artikel 7, 1. stykke. En fordring anses efter artikel 8, 1. stykke som værende beliggende i konkursstaten. Dette er dog ikke tilfældet, såfremt der er tale om et gældsbrev eller andet dokument, der skal fremvises for at gøre gældsbrevet gyldigt. I dette tilfælde skal det lands lovgivning, hvori dokumentet findes, anvendes, jf. artikel 8, 1. stykke, 2. pkt. Et registreret skib, skib under bygning eller luftfartøj er beliggende i det land, hvor registreringen er sket, jf. artikel 8, 2. stykke. Undtagelse hertil findes dog vedrørende fortrinsrettigheder heri, idet dette afgøres efter medlemslandenes Sølove, jf. artikel 8, 2. stykke.

Det følger herudover af artikel 1, 2. stykke, at det alene er de konkursretlige regler, der finder anvendelse i henhold til konventionen. Konventionen regulerer ikke materielle spørgsmål, som opstår i forbindelse med konkursbehandlingen. Konventionen behandler dermed ikke behandler spørgsmål om ophør af kontrakter ved konkursbehandlingens påbegyndelse, gyldigheden af et kontraktforhold samt spørgsmål om, hvorvidt et aktiv er tilhørende skyldneren. Dette skal i stedet skal afgøres af internationalprivatretlige regler.¹⁵⁵ Det er ligeledes angivet i konventionens artikel 9, at konventionen ikke omhandler spørgsmål, om konkursboets ret eller pligt til at indtræde i en af skyldneren indgået aftale, som ikke er opfyldt fra begge sider ved konkursens påbegyndelse. Kommissionen har

¹⁵⁵ Jf. Udkast til konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs udarbejdet af den ved kgl. Resolutioner 25. juli 1910, 19. juni 1912, 14. april 1919 og 10. januar 1931 nedsatte kommission, trykt hos J. H. Schultz A.-S, år 1933, side 21

angivet, at dette ligeledes skal afgøres af de internationalprivatretlige regler, som medlemslandet følger. Bestemmelsen er indsat i konventionsteksten, da den danske konkurslov indeholder regler herom.¹⁵⁶ Bestemmelsen skal derfor sikre, at konventionen bestemmelser om lovvalg ikke regulerer dette spørgsmål, selvom bestemmelser herom findes i både den danske og den norske konkurslov.¹⁵⁷

Den nordiske konkurskonvention har ikke været anvendt af de danske domstole ofte.¹⁵⁸ Et eksempel herpå findes i U2012.13, hvor en tvangsakkord i Sverige var bindende i de øvrige medlemslande, jf. konkurskonventionens artikel 15. Artiklen er ikke behandlet i denne fremstilling, da denne omhandler tvangsakkord og ikke konkursbehandling. De konkursretlige bestemmelser i Sverige fandt derfor anvendelse, jf. artikel 1, stk. 2.

En udenlandsk konkurs anerkendes derfor i Danmark, såfremt denne er omfattet af den nordiske konkurskonvention. Dette bevirker, at skyldnerens aktiver i Danmark indgår i den udenlandske konkursbehandling og konkursboet kan få bistand fra den danske skifteret. Hertil kommer, at lovvalget følger af konventionen.

6. Retsområdet udenfor mellemstatslig regulering

Det blev i det foregående klarlagt, hvad der er omfattet af den mellemstatslige regulering samt virkningen heraf i henhold til den nordiske konkurskonvention. Det må derfor i nærværende afsnit klarlægges, hvad gældende ret er udenfor mellemstatslig regulering i forbindelse med dansk anerkendelse af udenlandske konkurser. Kapitlet opdeles i 3, da det først må belyses, om justitsministerens manglende anvendelse af konkurslovens § 6 medfører, at ingen udenlandske konkurser skal anerkendes i Danmark. Herefter belyser fremstillingen retspraksis før retsplejelovens indsættelse i 1916, hvor Plakat af 30. november 1821 bortfaldt, samt retspraksis efter retsplejelovens indsættelse i 1916.

6.1. Betydning af manglende anvendelse af konkurslovens § 6

Justitsministeren har, som anført i afsnittet ”*Justitsministerens beføjelse efter konkursloven*” alene anvendt konkurslovens § 6 til gennemførelse af anordning nr. 158 og nr. 159

¹⁵⁶ Ibid., side 32

¹⁵⁷ Jf. *Erwin Munch-Petersen*, *Skifteretten*, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1956, side 338ff. Jf. *Torben Svénné Schmidt*, *International formueret*, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 333, note 38

¹⁵⁸ *Lars Lindenchrone Petersen og Anders Ørgaard*, *Konkursloven med kommentarer*, 14. udgave, Karnov Group, år 2018, side 114

af 28. april 1983 i forbindelse med en ændring af den nordiske konkurskonvention i Danmark.

Det følger dog ikke heraf, at den manglende regulering medfører, at ingen udenlandske konkurser skal anerkendes i Danmark. Dette begrundes med, at det i betænkning 606 er angivet, at udkastets § 7 skulle gøre det lettere for justitsministeren at tilvejebringe konventioner i Danmark.¹⁵⁹ Udvalgets udtalelser er, som tidligere konkluderet, også gældende for konkurslovens § 6 med den forskel, at konkurslovens § 6 ikke kun er knyttet til konventioner men derimod også kan følge af aftale eller gensidig ordning mellem Danmark og et fremmede land.¹⁶⁰ Bestemmelsen skal derfor alene gøre det lettere for justitsministeren at fastsætte regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af fremmede afgørelser, anvendelse af udenlandsk ret samt et udenlandsk bostyres beføjelser, jf. konkurslovens § 6.¹⁶¹

Udvalget angiver tilmed i betænkning 606, at retstillingen vedrørende virkningen af en fremmede konkurs i Danmark er usikker. Det må herfra formodes, at udvalget anser, at dansk ret ikke udelukker, at anerkendelse af fremmede konkurser kan finde sted. Det er yderligere ikke i lovmotiverne til konkurslovens § 6 angivet, at bestemmelsen hindrer anerkendelse af fremmede konkurser i det tilfælde, hvor Justitsministeren ikke har anvendt sin beføjelse efter bestemmelsen.¹⁶²

Det kan derfor konkluderes, at det ikke et krav for anerkendelsen af udenlandske konkurser, at justitsministeren har anvendt sin beføjelse efter konkurslovens § 6. Det må derfor undersøges ved belysning af retspraksis, om udenlandske konkurser på u-lovbestemt grundlag anerkendes og fuldbyrdes i Danmark.

6.2. Retstillingen før retsplejelovens indsættelse i 1916

Før retsplejelovens indsættelse i 1916 var virkningen af en udenlandsk konkurs alene reguleret af Plakat af 30. november 1821. Plakaten gav, som tidligere beskrevet, en kreditor hjemmel til at eksekvere en foretagen arrest på *"en Udlændings Person eller Gods"* på

¹⁵⁹ Betænkning 606, side 56

¹⁶⁰ FT 1976-77, 2. samling, tillæg B, spalte 675f.

¹⁶¹ Jf. *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 417f.

¹⁶² Jf. Betænkning 606, side 56, jf. *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 417f. og 423

trods af, at der bestod en udenlandsk konkurs, jf. Plakat af 30. november 1821, 2. sidste pkt. Dette var, som tidligere angivet, også muligt, selvom arresten blev foretaget efter den udenlandske konkurs' indtræden, jf. Plakat af 30. november 1821, 2. sidste pkt.¹⁶³

Der findes på området en afgørelse, der har relevans til beskrivelse af retsstillingen vedrørende anerkendelse af udenlandske konkurser før retsplejelovens indsættelse i 1916 i henhold til plakat af 30. november 1821.

En dansk mand, som var bosat i England, blev i U1911.458LHS ved den engelske skifteret erklæret konkurs. En dansk kreditor havde efterfølgende i henhold til Plakat af 30. november 1821 foretaget arrest i et arveløb i Danmark, som tilfaldt skyldneren. Det blev i sagen blandt andet gjort gældende, at arveløbet skulle tilkomme konkursboet i England. Sagen blev afgjort med dissens. Flertallet afviste, at der var hjemmel i dansk ret til at inddrage skyldnerens aktiver i Danmark i en konkursbehandling i udlandet. En af dommerne angav modsat, at der på trods af klar positiv lovhjemmel kunne afsiges et dekret, hvorefter skyldnerens aktiver skulle medinddrages i konkursboet i England. Dommeren angav dog, at dette ikke vil forhindre individualforfølgning på grund af Plakat af 30. november 1821.

En kreditor havde derfor klar lovhjemmel til at foretage arrest i skylderens aktiver i Danmark, selvom der bestod en udenlandsk konkursbehandling, jf. Plakat af 30. november 1821. Det er i litteraturen antaget, at dommen stadig har retsvirkning i dag på grund af dommens dissens. Der er dog uenighed om rækkevidden af dissensen.

Erwin Munch-Petersen angiver, at retten til aktiverne ved konkursbehandlingens begyndelse overgår fra skyldneren til konkursboet. Konkursboet har derfor retten til aktivet. Erwin Munch-Petersen angiver herefter, at der består en ret for konkursboet men ikke en pligt for den danske skifteret til at bistå konkursboet med at få udleveret aktiverne. Såfremt skifteretten bistår det udenlandske konkursbo, så kan der formentlig, ifølge forfatteren, ikke foretages individualforfølgning i skylderens aktiver herefter. Tredjemand skal derfor anlægge sag ved de almindelige domstole, såfremt tredjemand mener at have retten

¹⁶³ Jf. RT 1901-02, tillæg A. spalte 2900, jf. *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen*, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 403 og 406, note 25

til aktivet. Forfatteren tilføjer dog, at det til udlevering af aktiverne kræves, at det udenlandske konkursbo skal dække udgifter i forbindelse hermed.¹⁶⁴

Allan Philip, Torben Svénné Schmidt, Bernhard Gomard, Peter Arnt Nielsen samt Ulrik Rammeskov Bang-Petersen er uenig heri.

Forfatteren, Allan Philip, anfører, at et udenlandsk konkursbo i henhold til dissensen i U1911.458LHS kan få bistand fra de almindelige domstole til at få udleveret skyldnerens aktiver i Danmark, da det udenlandske konkursbo har retten til aktiverne. Forfatteren angiver dog hertil, at individualforfølgning i Danmark ikke hindrer konkursboets ret.¹⁶⁵ Torben Svénné Schmidt, Peter Arnt Nielsen og Bernhard Gomard angiver i senere litteratur i samme stil, at skyldnerens rådighed ved konkursens påbegyndelse overgår til konkursboet, såfremt den udenlandske skifteret har haft international kompetence efter dansk rets opfattelse til at behandle konkursboet. Det fremmede konkursbo kan dog ikke få bistand fra skifteretten ifølge de nævnte forfattere til at komme i besiddelse af skyldnerens aktiver i Danmark. Forfatterne angiver derfor, at konkursboet er nødsaget til at anlægge retssag ved de almindelige domstole i Danmark, såfremt konkursboet ikke selv kan få aktiverne udleveret. Dette begrundes af Bernhard Gomard og Peter Arnt Nielsen med dissensen i U1911.458LHS.¹⁶⁶

Torben Svénné Schmidt og Peter Arnt Nielsen henviser yderligere til U1911.105LHSD, hvorefter en dansk sagsøgt blev frifundet, da skyldneren var taget under konkursbehandling i udlandet, og der ikke forelå en bemyndigelse fra konkursboet til at fortsætte sagsanlægget. Det udenlandske konkursbo blev herefter anerkendt i Danmark, hvorefter konkursboet kunne vælge at indtræde i retssagen. Konkursboet indtræder tilmed ikke automatisk i en retssag, som var anlagt mod skyldneren, før konkursdekretet blev afsagt. Dette

¹⁶⁴ Jf. *Anders Sandøe Ørsted*, Privatretlige skrifter ved Troels G. Jørgensen, 2. afdeling, Gyldendalske boghandel nordisk forlag, år 1930, side 115ff., jf. *Erwin Munch-Petersen*, Skifteretten, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1956, side 328ff. med yderligere henvisning til *J.H. Deuntzer*, Den danske skifteret, 2. udgave, G.E.C. Gad Forlag, år 1897, side 31. Det har alene været muligt at skaffe 1. udgave fra 1885, hvorfor denne henvisning ikke er læst.

¹⁶⁵ Jf. *Allan Philip*, Dansk international privat- og procesret, 3. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1976, side 427f.

¹⁶⁶ Jf. *Torben Svénné Schmidt*, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 330 og *Bernhard Gomard*, Skifteret, 2. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1969, side 100 og *Poul Sørensen i Juristen* 1976 side 91f., jf. *Peter Arnt Nielsen*, International privat- og procesret, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 1997, side 470f.

er derimod tilfældet for et dansk konkursbo, jf. konkurslovens § 141. Et fremmede konkursbo anerkendtes også i U1967.528SHK, hvor boet indtrådte i en sag anlagt mod skyldneren. En norsk kreditor havde i sagen foretaget arrest i to fordringer tilhørende skyldneren i Danmark og efterfølgende anlagt justificationssag. Skyldneren blev herefter taget under konkursbehandling i USA, hvortil den pågældende kreditor anmeldte hele sit krav. Konkursboet indtrådte i justificationssagen og anmodede om, at denne blev udsat, indtil konkursboet var afsluttet i USA. Dette afviste sø- og handelsretten dog i sagen.¹⁶⁷

Et udenlandsk konkursbo anerkendes derfor i en vis udstrækning, idet skyldnerens ret til aktivet må formodes at overgå til konkursboet, såfremt den fremmede ret har international kompetence til at behandle konkursboet. Det udenlandske konkursbo kan derudover agere som part i en retssag i Danmark, hvorfor det må antages, at det fremmede konkursbo kan få bistand fra de almindelige domstole til udlevering af skyldnerens aktiver i Danmark, jf. U1911.458LHS, U1911.105LHSD og U1967.528SHK. Det er dog tvivlsomt, om skifteretten kan bistå konkursboet hermed, idet lovhjemmel hertil ikke foreligger i dansk ret. Litteraturen er næsten enig i, at dette ikke kan ske.

Det må derfor undersøges, om bortfaldet af plakat af 30. november 1821 har medført, at der ikke længere kan ske individualforfølgning i skyldnerens aktiver i Danmark i det tilfælde, hvor der består en udenlandsk konkursbehandling.

6.3. Retsstillingen efter retsplejelovens indsættelse

Retsplejeloven blev, som tidligere angivet, indsat ved lov nr. 90 af 11. april 1916, hvorefter Plakat af 30. november 1821 bortfaldt. Retsplejeloven af 11. april 1916 kom, som tidligere angivet, til at indeholde en bestemmelse om, at en konkursbehandling i Danmark eller ved konkursbehandling i et land, som Danmark har indgået overenskomst med, hindrer arrest på person, jf. retsplejelovens § 621, nr. 2.¹⁶⁸ Hverken konkursloven eller retsplejeloven kom derimod til at indeholde bestemmelser om arrest i skyldnerens aktiver i

¹⁶⁷ Jf. *Poul Sørensen i Juristen* 1976 side 91f., jf. *Torben Sønné Schmidt*, *International formueret*, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 330 og *Peter Arnt Nielsen*, *International privat- og procesret*, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 1997, side 470f.

¹⁶⁸ Lovtidende 1916, afdeling A, side 561 med titlen Lov om Rettens Pleje, nr. 90 af 11. april 1916 jf. *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen*, *Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten*, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 405

det tilfælde, hvor der bestod en udenlandsk konkursbehandling.¹⁶⁹ Det var dog klart angivet i lovmotiverne, at en udenlandsk konkursbehandling skulle hindre arrest i gods som følge af princippet om konkursens enhed og universalitet, som angivet ovenfor. Retsplejeloven kom, som anført, til at indeholde en bestemmelse, hvorefter rekvirenten ikke har pligt til at anlægge justificationssag, hvis skyldneren kommer under konkurs efter arresten er foretaget, jf. retsplejelovens § 635.¹⁷⁰ Konkursloven af 1872 indeholdt tilmed i § 10 en bestemmelse om, at arrest bortfalder ved påbegyndelse af en konkursbehandling.¹⁷¹

Østre Landsret angav i U1925.515Ø, at det måtte følge af konkurslovens § 10 samt det faktum, at Plakat af 30. november 1821 var bortfaldet, at en udenlandsk konkursbehandling hindrede arrest i skyldnerens aktiver i Danmark. Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen fremsætter kritik af domstolens henvisning til konkurslovens § 10. Forfatteren angiver, at konkurslovens § 10 ikke blev ændret ved ophævelsen af Plakat af 30. november 1821. Der var ifølge Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen ikke tvivl om, at konkurslovens § 10 ikke omfattede en fremmede konkurs før ophævelsen af Plakat af 30. november 1821, hvorfor dette ikke stemmer overens med landsrettens nye fortolkning af bestemmelsen. Østre Landsrets fortolkning er dog i overensstemmelse med lovmotiverne til retsplejelovens § 635, hvorefter der bestod et ønske om at ændre retstilstanden efter Plakat af 30. november 1821. Dette må dog formodes ikke at være hjemmel til at ændre fortolkningen af konkurslovens § 10.

Østre Landsret ændrede dog denne retstilling i U1929.337Ø, som Højesteret senere har fulgt både i U1930.8H og U1930.9H. Et hollandsk selskab var i U1929.337Ø under konkursbehandling i Holland. Østre Landsret tillod, at to personer foretog arrest i det hollandske konkursbos tilgodehavende mod et selskab i Danmark. Østre Landsret anførte, at der ikke forelå *”den nødvendige klare lovhjemmel”*, hvorfor arrest kunne foretages i skyldnerens værdier i Danmark. Det fremgår af noten til dommen, at selvom modsatte resultat støttes af lovmotiverne, kan retsplejelovens § 635 ikke antages at omfatte udenlandske konkurser. Landsretten begrundede dette med, at arrest i gods herefter vil være udelukket både ved danske og fremmede konkurser, mens arrest på person kun vil være

¹⁶⁹ Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 405

¹⁷⁰ Lovtidende 1916, afdeling A, side 564 med titlen Lov om Rettens Pleje, nr. 90 af 11. april 1916, jf. Ibid.

¹⁷¹ Ibid. Side 406

udelukket ved konkursbehandling i Danmark og ved konkursbehandling i et land, som Danmark har indgået overenskomst med i henhold til personlig arrest såsom medlemslandene i Haager-Civilproceskonventionen af 17. juli 1905, jf. retsplejelovens § 621, nr. 2. Landsretten anførte, at dette ikke var et rimeligt resultat. Der kunne herefter opstå den situation, at en konkursbehandling i et land, som Danmark ikke har indgået overenskomst med, ville hindre arrest på gods og samtidig tillade arrest på person.¹⁷²

Højesteret afgjorde i overensstemmelse med ovenstående dom i U1930.8H, at en fremmede konkurs ikke afskærer individualforfølgning i Danmark. Et dansk forsikringsaktieselskab havde i sagen et tilgodehavende hos et norsk forsikrings-aktieselskab, der var under konkurs i Norge. Det danske forsikringsaktieselskab anmeldte i sagen deres tilgodehavende i konkursboet i Norge. Det danske selskab fik herefter ubetalt en dividende på i alt 2.399,19 kr. af det anmeldte beløb på 11.996,07 kr. Det danske selskab foretog efterfølgende arrest for restbeløbet inklusive renter i en fordring, som det norske konkursbo havde mod et andet konkursbo i Danmark. Højesteret stadfæstede landsrettens dom i henhold til samme grunde, som anført af Landsretten. Landsretten anførte, at der ikke forelå den nødvendige klare lovhjemmel til, at en fremmede konkursbehandling kan afskære arrest i skyldnerens værdier i Danmark. Det norske konkursbo havde ikke værneting i Danmark efter konkurslovens § 3. Det ændrede ikke på resultatet i U1930.8H, at det danske selskab havde anmeldt kravet i boet eller undladt at anføre, at det danske selskab efterfølgende ville foretage individualforfølgning i Danmark. Der forelå ifølge landsretten ikke et ”*klart Grundlag for Afkald eller Afskæring*”.¹⁷³ Landsretten anførte yderligere, at retsplejelovens § 635 eller de almindelige konkursgrundsætninger, hvorefter én kreditor ikke forlods kan erhverve ret over ét af skylderens formuegoder i Danmark, ikke taler for modsatte resultat grundet ovennævnte manglende klare lovhjemmel.

U1930.9H blev efter følgende afgjort af en enig højesteret i overensstemmelse med U1930.8H.¹⁷⁴ Et dansk selskab havde i sagen ligeledes fået udbetalt dividende fra et norsk

¹⁷² Ugeskrift for retsvæsen 1929 spalte 377, note 1, og H. Munch Petersen, Festskrift tillägnad Erik Marks Von Würtemberg, Svensk Juristtidning, år 1931, side 436 jf. Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 408

¹⁷³ U1930.8H

¹⁷⁴ jf. Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 411

konkursbo. Det danske selskab havde efterfølgende foretaget arrest for restbeløbet inklusive renter i en fordring, som det norske konkursbo havde mod det samme konkursbo som i U1930.8H. Højesteret anførte selvsamme begrundelse som i U1930.8H, hvorefter arrestforretningen blev stadfæstet.¹⁷⁵

U1930.8H er efterfølgende blevet kritiseret af blandt andet Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen. U1930.8H blev afgjort med dissens. Fem dommere stadfæstede i sagen landsrettens afgørelse, hvorimod fire dommere stemte for, at arresten blev ophævet. En af dommerne fra mindretallet ville ikke stadfæste landsrettens afgørelse, da denne dommer lagde vægt på lovmotiverne til retsplejeloven. Denne dommer angav tilmed, at arresten ellers ville medføre, at der bestod en vilkårlig fordel i forhold til skyldnerens øvrige kreditorer. Det ændrede ikke herpå, at dette kunne medføre, at der bestod strammere regler for arrest i gods end for arrest på person. De øvrige dommere i mindretallet angav derimod, at den pågældende kreditor havde foretaget anmeldelse af kravet i det norske konkursbo og modtaget dividende, hvilket ikke var sket, hvis konkursboet var bekendt med, at arrest senere ville blive foretaget. Dommerne lagde yderligere vægt på passivitet samt det faktum, at kreditoren ingen berettigede forventning om, at praksis var ændret efter U1929.337Ø. Disse dommere angav dog i modsætningen til den sidste dommer i mindretallet, at lovmotiverne til retsplejeloven ikke alene kunne medføre ophævelse af arresten ved udenlandsk konkurs. Flertallet tilsluttede sig dette. Flertallet angav, der skulle foreligge klar lovhjemmel, hvis retstilstanden skulle være ændret ved indsættelsen af retsplejeloven. Flertallet lagde yderligere vægt på, at det ikke kunne anses som et løfte om ikke at foretage arrest, at den pågældende kreditor havde anmeldt sit krav i det norske konkursbo samt modtaget dividende.¹⁷⁶ 8 dommere angav derfor i sagen, at der manglende klar lovhjemmel til at hindre en arrest i skyldnerens aktiver i det tilfælde, hvor en udenlandsk konkursbehandling består. En dommer var kun af modsatte opfattelse, da denne angav, at hjemlen hertil forelå i lovmotiverne til retsplejeloven.

¹⁷⁵ Højesteretstidende 1929, side 454f. dom nr. 110/1929

¹⁷⁶ Det har desværre ikke været muligt at fremskaffe Højesterets voteringsprotokoller i sagen, hvorfor udtalelserne fra Højesteret er en gengivelse fra *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 409ff.

Erwin Munch-Petersen og H. Munch-Petersen tilslutter sig denne kritik. Forfatterne anfører begge, at det følger af "*den internationale rets principper*", at udenlandske konkurser skal anerkendes i Danmark, hvorfor der må foreligge klar lovhjemmel til at nægte anerkendelsen af udenlandske konkursbehandlinger. Forfatteren angiver herefter, at domstolene efter skøn burde kunne afgøre, om udenlandske konkurser skal have virkning i Danmark og herved udelukke individualforfølgning.¹⁷⁷ Det er tilmed i udkast til den nordiske konkurskonvention angivet, at retsplejelovens § 635 omfatter både en konkursbehandling i Danmark som i udlandet. Dette følger, ifølge udkastet, af, at dette kan være omfattet efter en ordlydsfortolkning og skulle være omfattet efter lovmotiverne. Udkastet angiver, at Højesteret på trods heraf har fortolket bestemmelsen til ikke at omfatte en udenlandsk konkurs.¹⁷⁸

Allan Philip, Torben Sønné Schmidt, Peter Arnt Nielsen og Bernhard Gomard angiver alle, at en udenlandsk konkurs ikke hindrer individualforfølgning på baggrund af ovennævnte domme.¹⁷⁹ Dette er ligeledes angivet i betænkning 606.¹⁸⁰ Peter Arnt Nielsen angiver dog, at det kun er i det tilfælde, hvor det udenlandske konkursbo ikke har fået skyldnerens danske aktiver i sin besiddelse. Dette er i overensstemmelse med U1887.626H, hvor konkursboet havde solgt og herefter sendt varerne til et dansk firma. Arrest kunne ikke foretages i aktiverne eller konkursboets fordringen på købesummen. Sagen blev afgjort mens plakat af 30. november 1821 var gældende. Dette må dog stadig være gældende ret, da der på daværende tidspunkt var klar lovhjemmel til at foretage arrest i skyldnerens aktiver i Danmark i det tilfælde, hvor der bestod en udenlandsk konkursbehandling. Det fremgår ikke af retspraksis, at udenlandske konkursboer anerkendes i mindre

¹⁷⁷ Erwin Munch-Petersen, *Skifteretten*, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1956, side 326f. og H. Munch Petersen, *Festschrift tillägnad Erik Marks Von Würtemberg*, Svensk Juristtidning, år 1931, side 435ff. jf. *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen*, *Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten*, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 411f.

¹⁷⁸ Jf. Udkast til konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs udarbejdet af den ved kgl. Resolutioner 25. juli 1910, 19. juni 1912, 14. april 1919 og 10. januar 1931 nedsatte kommission, trykt hos J. H. Schultz A.-S., år 1933, side 16f.

¹⁷⁹ Allan Philip, *Dansk international privat- og procesret*, 3. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1976, side 427., Torben Sønné Schmidt, *International formueret*, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 329, Bernhard Gomard, *Skifteret*, 2. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1969, side 100 og jf. *Mogens Munch*, *Konkursloven med kommentarer*, 7. udgave, forlaget GadJura, år 1993, side 88, jf. *Peter Arnt Nielsen*, *International privat- og procesret*, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 1997, side 47.

¹⁸⁰ Jf. Betænkning 606, side 56

grad, end da Plakat af 30. november 1821 var gældende. Dette er ligeledes i overensstemmelse med litteraturens opfattelse.¹⁸¹

Ulrik Rammeskow Bang-Petersen har på baggrund af U2014.3605H anført, at individuelle alforfølgning muligvis herefter hindres ved en udenlandsk konkurs.

En dansk investor, Poul Munck, havde i U2014.3605H fået udbetalt udbytte fra et tysk investeringsselskab, Phoenix Kapitaldienst GmbH, der var under konkursbehandling i Tyskland. Den danske investor havde investeret i det tyske investeringsselskab, som herefter investerede formuen i eget navn og på baggrund af investeringen udbetalte udbytte til investoren. Det tyske investeringsselskab havde imidlertid haft tab på investeringerne fra 1992 til 2005 med undtagelse af et enkelt år. Investeringsselskabet havde derfor udbetalt fiktivt udbytte til eksisterende investorer ved hjælp af indskud fra nye investorer. Konkursboet anlagde derfor omstødelsessager an mod de investorer, der havde fået udbetalt fiktivt udbytte heriblandt den danske investor i sagen. Parterne var i sagen uenige om, om dansk eller tysk ret skulle anvendes ved spørgsmålet om, der kunne ske omstødelse af det fiktive udbytte fra selskabet. Højesteret anførte, at dette skulle afgøres efter dansk international privat- og procesret. Højesteret stadfæstede herefter Landsrettens afgørelse, hvorefter forholdet skulle bedømmes efter tysk ret:

”Der ikke i dansk lovgivning er taget stilling til, om tysk konkursret finder anvendelse på dispositioner foretaget af et tysk selskab til fordel for personer eller selskaber hjemmehørende her i landet. Højesteret finder, at navnlig hensynet til en ensartet behandling af kreditorerne indebærer, at konkurslandets lov som udgangspunkt skal finde anvendelse. Der er ikke grundlag for at fravige dette udgangspunkt i den foreliggende sag. Højesteret bemærker herved, at de tyske konkursregler, som er påberåbt i sagen, ikke er

^{181 181} Allan Philip, Dansk international privat- og procesret, 3. udgave, Juristforbundets Forlag, år 1976, side 427., Torben Sønné Schmidt, International formueret, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2000, side 330, jf. Peter Arnt Nielsen, International privat- og procesret, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, år 1997, side 47 og Francis Hagerup ved P.I. Paulsen, Konkurs og akkordforhandling, 4. udgave, H. Aschehoug & CO. (W. Nygaard), år 1932, side 387., jf. Erwin Munch-Petersen, Skifteretten, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1956, side 328 med henvisning til J.H. Deuntzer, Arrest og Forbud i civile sager efter dansk ret, 2. udgave, G.E.C. Gads Forlag, år 1897, side 85, note 2. Dette må antages at være en forkert sidehenvisning, da siderne ikke omhandler dette emne.

åbenbart uforenelige med dansk retsorden, jf. herved konkurslovens § 6, stk. 2, og at det, som Poul Munck har anført om lovvalget i aften mellem ham og Phoenix, ikke kan føre til andet resultat. Højesteret tiltræder herefter, at omstødsesspørgsmålet alene skal afgøres efter tysk ret.”

Højesteret anvendte herved konkurslovens § 6, hvortil der kræves, at anvendelsen af tysk ret på virkningen af den tyske konkurs i Danmark ikke må være ”åbenbart uforenelige med dansk retsorden”. Det udenlandske konkursbo anerkendtes herved i Danmark, da boet kunne anlægge omstødsessag an i Danmark. Det blev dog ikke i sagen gjort gældende, at den udenlandske konkurs hindrer individualforfølgning, hvorved omstødelse ikke kan ske. Dette begrundes med det af Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen beskrevne. Individualforfølgning foretaget efter konkursbehandlingen er påbegyndt, må, ifølge forfatteren, anses som værende omstødeligt efter alle landes lovgivning.¹⁸² Individualforfølgning i skyldnerens aktiver i Danmark vil herefter være uden virkning.

Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen angiver, at det antageligvis kan udledes af højesterets præmisser, at en tysk konkurs skal anerkendes i Danmark og hindre individualforfølgning. Dette underbygger forfatteren med, at Højesteret anfører, at ”Højesteret finder, at navnlig hensynet til en ensartet behandling af kreditorerne indebærer, at konkurslandets lov som udgangspunkt skal finde anvendelse”. Anerkendelsen af en udenlandsk konkurs og hindring af individualforfølgning er forudsætningen for en ligelig fyldestgørelse af skyldnerens kreditorer gennem realisering af skyldnerens aktiver. Forfatteren formoder, at der hertil kræves, at ”konkursen er indledt i skyldnerens hjemland og at dette lands konkursretlige regler ikke er åbenbart uforenelige med dansk retsorden.”¹⁸³ Dette er i overensstemmelse med konkurslovens § 6, stk. 2.

Højesteret angiver dog i sagen, at denne alene tager stilling til lovvalget samt om omstødelse i sagen kan ske efter tysk ret. Højesteret tager derfor ikke stilling til, om en uden-

¹⁸² jf. Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen, Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, år 2002, side 423

¹⁸³ Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen, Anerkendelse af udenlandske konkurser – status efter U2014.3605H og EU-afstemningen, ET.2017.2, side 2

landsk konkurs hindrer individualforfølgning i Danmark. Dommen kan derfor antageligvis ikke bruges som hjemmel til at hindre individualforfølgning. Det skal hertil tilføjes, at 8 ud af 9 dommere i U1930.8H angav, at der hertil kræves klar lovhjemmel. Det kan derfor antages, at domstolene ikke vil ændre herpå, førend klar lovhjemmel bliver indsat. Det tiltrædes dog det af Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen, at såfremt U2014.3605H taler for at hindre individualforfølgning på baggrund af dommens præmisser, må konkurslandets konkurslovgivning ikke være ”åbenbart uforenelige med dansk retsorden”, og den fremmede ret skal have international kompetence efter dansk ret til at behandle konkursboet, hvorved konkursen behandles af retten i skyldnerens hjemland, jf. konkurslovens § 6, stk. 2.¹⁸⁴ Det kan dog ikke forudsiges, om Højesteret vil ændre retspraksis i fremtiden, hvorved en udenlandsk konkursbehandling afskærer individualforfølgning i skyldnerens aktiver i Danmark på grund af princippet om konkursens enhed og universalitet, jf. U2014.3605H.

6.4. Sammenfatning af gældende ret for retsområdet

Justitsministeren kan efter konkurslovens § 6 fastsætte regler om anerkendelse af udenlandske konkurser i Danmark. Justitsministeren har dog ikke anvendt denne beføjelse, hvorfor området foruden den nordiske konkurskonvention er ureguleret. Det blev dog i første afsnit i dette kapitel konkluderet, at konkurslovens § 6 ikke bevirker, at udenlandske konkurser ikke anerkendes, såfremt justitsministeren ikke har anvendt sin beføjelse herefter.

Et udenlandsk konkursbo anerkendes på baggrund af retspraksis i en vis udstrækning. Skyldnerens ret til aktivet må formodes at overgå til konkursboet, såfremt fremmede ret har international kompetence til at behandle konkursboet. Det må antages, at det fremmede konkursbo kan få bistand fra de almindelige domstole til udlevering af skyldnerens aktiver i Danmark, da et konkursbo kan agere som part i en retssag i Danmark, samt efter dissensen i U1911.458LHS, hvorefter dommeren angav, at skyldnerens aktiver kunne udleveres til konkursboet, såfremt individualforfølgning ikke var foretaget i aktiverne, jf.

¹⁸⁴ Ibid. og U2014.3605H

U1911.458LHS, U1911.105LHSD og U1967.528SHK. Det er dog tvivlsomt, om skiftretten kan bistå konkursboet med at få skyldnerens aktiver udleveret, da lovhjemmel hertil ikke foreligger i dansk ret.

Ophævelsen af plakat af 30. november 1821 samt lovmotiverne til retsplejeloven, hvorefter princippet om konkursens enhed og universalitet skal følges i dansk ret, har ikke medført, at der ikke længere kan ske individualforfølgning i skyldnerens aktiver i Danmark i det tilfælde, hvor der består en udenlandsk konkursbehandling. Retsstillingen er på nuværende tidspunkt stadig uændret siden U.1930.8H, hvor Højesteret stadfæstede, at en udenlandsk konkursbehandling ikke hindrer individualforfølgning i skyldnerens aktiver i Danmark. Højesteret har dog i U2014.3605H anført, at princippet om konkursens enhed og universalitet skal følges for at opnå formålet med en konkursbehandling. Det primære formål med en konkursbehandling er, som angivet i kapitel 2, at sikre skyldnerens kreditorer en ligelig fyldestgørelse gennem blandt andet tvangsrealisering af skyldnerens aktiver i både indland og udland. U2014.3605H vedrørte alene lovvalget, hvorfor denne antageligvis ikke kan bruges som begrundelse for en ændret retsstilling. Dette må dog formodes at kræve i overensstemmelse med dommen og Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen, at konkurslandets konkurslovgivning ikke være åbenbart uforenelige med dansk retsorden, og at den fremmede ret skal have international kompetence efter dansk ret til at behandle konkursboet.

7. Konklusion

Princippet om konkursens enhed og universalitet findes bedst anvendelig til opnåelsen af det primære formål med en konkursbehandling, idet alle skyldnerens aktiver uanset placering anvendes til at sikre skyldnerens kreditorer en ligelig fyldestgørelse. Konkursloven indeholder derfor i § 32 en bestemmelse, hvorefter skyldnerens aktiver skal medinddrages i den danske konkursbehandling, selvom aktiverne er beliggende udenfor Danmark. Hertil kommer, at udenlandske kreditorer kan anmelde deres krav i en dansk konkursbehandling. En dansk konkursbehandling er derfor kendetegnet ved princippet om konkursens enhed og universalitet. Det modsatte er derimod tilfælde, såfremt der består en udenlandsk konkursbehandling.

Det fremgik tidligere af Plakat af 30. november 1821, at dansk ret fulgte princippet om konkursens territorialitet. En udenlandsk konkurs hindrede herefter ikke individualforfølgning i skyldnerens aktiver i Danmark. Plakat af 30. november 1821 bortfaldt ved indsættelsen af retsplejeloven i 1916. Lovmotiverne angav hertil klart, at princippet om konkursens enhed og universalitet skulle følges i dansk ret, hvorved skyldnerens danske aktiver skulle medinddrages i en udenlandsk konkursbehandling. En udenlandsk konkurs skulle yderligere hindre individualforfølgning i skyldnerens danske aktiver. På trods heraf blev der ikke indsat klar lovhjemmel herom. Konkursloven kom derimod kun til at indeholde en bemyndigelsesregel til justitsministeren, hvorefter justitsministeren blandt andet kunne fastsætte regler vedrørende anerkendelsen af en udenlandsk konkurs i Danmark. Justitsministeren har alene anvendt beføjelsen til at hjemle ændringer i den nordiske konkurskonvention. Retstilstanden må derfor betegnes som usikker. Den manglende anvendelse af konkurslovens § 6 medfører dog ikke, at anerkendelse af udenlandske konkurser herudfra ikke kan ske.

En udenlandsk konkurs anerkendes kun i det tilfælde, hvor den udenlandske skifteret har international kompetence efter dansk ret. En udenlandsk konkurs har derfor ikke virkning i Danmark, såfremt skifteretten selv kan behandle konkursen efter konkurslovens § 3. Det er derfor vigtigt at klarlægge, om dette kan ske. Det følger af konkurslovens § 3, at skifteretten har international kompetence til at behandle et konkursbo, såfremt skyldneren har erhvervsværneting i Danmark, jf. konkurslovens 3, stk. 1. Den juridiske skyldner skal i dette tilfælde have udøvet erhvervsmæssig virksomhed i Danmark. Skifteretten har tilmed international kompetence, såfremt skyldneren har hjemting i Danmark, jf. konkurslovens § 3, stk. 2. Det følger heraf, at skifteretten ikke har kompetence til at behandle et konkursbo, såfremt der består en stærkere tilknytning til udlandet end til Danmark. Dette kan for eksempel bestå i, at skyldneren har bopæl i udlandet, jf. konkurslovens § 3, stk. 2.

Danmark tiltrådte i 1933 den nordiske konkurskonvention, hvorefter Danmark har forpligtet sig til at anerkende en udenlandsk konkursbehandling i et af de øvrige medlemslande. Dette er dog alene i det tilfælde, hvor rettens kompetence til at behandle boet støttes på konventionens artikel 13. Skyldnerens aktiver i Danmark medinddrages i konkursboet, såfremt konventionen finder anvendelse. Skifteretten skal i denne forbindelse efter konventionens regler yde bistand til det udenlandske konkursbo med blandt andet at opbevare

og registrere skyldnerens aktiver i Danmark. Konventionen indeholder herudover regler om lovvalget.

Det følger af retspraksis, at en udenlandsk konkurs anerkendes i en vis udstrækning i Danmark.

Skylderens ret til aktivet antages at overgå til konkursboet, hvorefter det fremmede konkursbo kan få bistand fra de almindelige domstole til at få skyldneren aktiver udleveret. Det er dog alene i det tilfælde, hvor den fremmede ret har international kompetence til at behandle konkursboet. Det er dog tvivlsomt, om skiftretten kan bistå konkursboet med at få skyldnerens aktiver udleveret, da lovhjemmel hertil ikke foreligger i dansk ret.

Der foreligger alene en landsretsdom, hvorefter en udenlandsk konkurs hindrede individualforfølgning i skylderens aktiver i Danmark. Dansk ret er derfor præget af princippet om konkursens territorialitet. Der foreligger på området en landsretsdom samt to højesteretsdomme, der ændrede retsstillingen efter den første landsretsdom. Det blev klart fastslået ved domstolen, at der ikke bestod klar lovhjemmel i dansk ret til at hindre individualforfølgning i skyldnerens danske aktiver i det tilfælde, hvor der består en udenlandsk konkurs. Det blev blandt andet angivet i U1930.8H, at det primære formål med en konkurs ikke kunne ændre herpå. Det primære formål med en konkursbehandling er, at sikre skyldnerens kreditorer en ligelig fyldestgørelse gennem blandt andet tvangsrealisering af skyldnerens aktiver i både indland og udland.

Det er i litteraturen angivet, at det kan antages, at det følger af U2014.3605H, at en udenlandsk konkursbehandling nu hindrer individualforfølgning i skyldnerens danske aktiver. Dommen vedrører dog kun lovvalget, hvorfor det ikke klart kan antages, at retsstillingen vedrørende anerkendelse af udenlandske konkurser i Danmark er ændret. Det må dog formodes, at det hertil kræves, at konkurslandets konkurslovgivning ikke er åbenbart uforenelige med dansk retsorden, og at den fremmede ret skal have international kompetence efter dansk ret til at behandle konkursboet.

En udenlandsk konkurs må dog forhindre individualforfølgning i skyldnerens aktiver, som boet sender til Danmark i forbindelse med et salg. Dette er ligeledes tilfældet for købesummen fra den danske køber.

Retstilstanden på dette område er derfor efter U2014.3605 stadig uklar. Det må kræves, at klar hjemmel bliver indsat i dansk ret eller at højesteret tager stilling hertil, førend retstilstanden bliver sikker. En udenlandsk konkurs anerkendes dog i en vis udstrækning, men det kan ikke antages, at en udenlandsk konkurs hindrer arrest i skyldnerens aktiver i Danmark.

8. Litteraturliste

Afgørelser:

U1887.626H

U1911.105LHSD

U1911.458LHS

U1917.911S

U1925.515Ø

U1929.337Ø

U1930.8H

U1930.9H

U1931.335/2L

U1957.666/3

U1958.279H

U1967.528SHK

U1976.212V.

U1982.161H

U1982.220V

U2012.13

U2014.1274V

U2014.3605H

ØLK B-1423-04

ØLK-B-1695-99

ØLK af 16. august 2013, nr. B-475-13, 1. afd.

ØLK af 29. august 2013, nr. B-2055-13, 1. afd.

ØLK af 23. september 2014, nr. B-2154-14, 15. afd.

VLK af 24. august 1998 (B-1405-98)

Artikler:

Bogdan, Michael, *Befinner sig den internationella konkursrätten i konkurs?*, Tidsskrift for Rettsvitenskap hæfte 2/1987, Universitetsforlaget

Justitsministeriet, *Notat om tilvalg af konkursforordningen* <<http://justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2015/Bilag%2013%20-%20Konkursforordningen.pdf>>

Lauritzen, Bo, *Kan filialer af udenlandske selskaber tages under selvstændig konkursbehandling her i landet?*, FM1999.110

Sørensen, Poul, *Om konkursboets og skyldnerens procesbeføjelser* (KL §§ 8 og 11) J1976.87

Litteratur:

Andersen, Lennart Lynge m.fl., Mogens Munch, *Konkursloven med kommentarer*, 7. udgave, forlaget GadJura, 1997

Bang-Pedersen, Ulrik Rammeskow, *Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten*, 1. udgave, Forlaget Thomson A/S, 2002

Berg, Bendt, *Almindelig forvaltningsret*, 3. udgave, Forlaget Thomson A/S, 2007

Bogdan, Michael, *Internationell konkurs- och ackordrätt*, 1. udgave, P.A. Norstedt & Söners förlag, 1984

Bunch, Lars og Ida Rosenberg, *Selskabsloven med kommentarer*, 2. udgave, Karnov Group, 2014

Deuntzer, J.H., *Arrest og Forbud i civile sager efter dansk ret*, 2. udgave, G.E.C. Gads Forlag, 1897

Deuntzer, J.H., *Den danske skifteret*, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, 1885

Eyben, Bo von og Peter Møgelvang-Hansen, *Kreditorforfølgning – materiel foged- og konkursret*, 7. udgave, Karnov Group, 2013

Gomard, Bernhard og Michael Kistrup, *Civilprocessen*, 7. udgave, Karnov Group, 2013

Gomard, Bernhard og Peer Schaumburg-Müller, *Kapitalselskaber og erhvervsdrivende fonde*, 8. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2015

Gomard, Bernhard, *Skifteret*, 2. udgave, Juristforbundets Forlag, 1969

Hagerup, Francis ved P.I. Paulsen, *Konkurs og akkordforhandling*, 4. udgave, H. Aschehoug & CO. (W. Nygaard), 1932

Hansen, Torben Kuld og Lars Lidencrone Petersen, *Konkursprocesret*, 1. udgave, 2009

Kistrup, Michael m.fl., *Fogedsager*, 5. udgave, Karnov Group Danmark A/S, 2015

Lilja, Troels Michael, *Filialbegrebet*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1 udgave, 2010

Lindskoug Patrik, *Erhvervsretlige emner 1917-2017*, Jurist og Økonomforbundets Forlag, 1. udgave, 2017

Munch, Mogens, *Konkursloven med kommentarer*, 8. udgave, forlaget GadJura, 1993

Munch-Petersen, Erwin, *Skifteretten*, 1. udgave, G.E.C. Gads Forlag, 1956

Munch-Petersen, H., *Den danske retspleje*, 2. udgave, bind 1, G. E. C. Gads Forlag, 1923

Munch Petersen, H., *Festschrift tillägnad Erik Marks Von Würtemberg*, Svensk Juristtidning, 1931

Munch-Petersen, H., *Læren om tvangsfuldbyrdelse (Eksekution og auktion) og Den forløbelige retspleje (Arrest og forbud)*, G.E.C Gad, 1915

Munk-Hansen, Carsten, *Retsvidenskabsteori*, 1. Udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2014

Nielsen, Peter Arnt, *International privat- og procesret*, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1997

Petersen, Lars Lindencrone og Anders Ørgaard, *Konkursloven med kommentarer*, 14. udgave, Karnov Group, 2018

Philip, Allan, *Dansk international privat- og procesret*, 3. udgave, Juristforbundets Forlag, 1976

Schmidt, Torben Svénné, *International formueret*, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, 2000

Tvarnø, Christina D. og Ruth Nielsen, *Retskilder og retsteorier*, 4. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2014

Werlauff, Erik, *Selskabsret*, 10. udgave, Karnov Group, 2016

Ørgaard, Anders, *Eksekutionsret materiel faged- og auktionsret*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2016

Ørgaard, Anders, *Konkursret*, 11. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2014

Ørsted, Anders Sandøe, *Collegial-Tidende for Danmark*, 1821 nr. 56

Ørsted, Anders Sandøe, *Privatretlige skrifter ved Troels G. Jørgensen*, 2. afdeling, Gyldendalske boghandel nordisk forlag, 1930

Lovforarbejder:

Betænkning II om konkurs og tvangsakkord, betænkning nr. 606, 1971

Betænkning om udlæg og udpantning nr. 634, 1971

Betænkning om Rationalisering og modernisering af konkursbehandlingen, Betænkning 1273, 1994

Betænkning om konkurskarantæne, betænkning nr. 1525, 2011

RT 1901-02, tillæg A, bind II, spalte 2900

RT, Folketinget I, 1933-34, spalte 2305

FT 1976-77, 2. samling, tillæg A, bind 1, spalte 373f.

FT 1976-77, 2. samling, tillæg B, spalte 675f.

Forslag til lov om ændring af konkursloven og forskellige andre love fremsat den 26. marts 2010

Regeringens proposition 1980/81: 35 beslutad den 23 oktober 1980, Riksdagen 1980/81. 1 saml. Nr. 24

Udkast til konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs udarbejdet af den ved kgl. Resolutioner 25. juli 1910, 19. juni 1912, 14. april 1919 og 10. januar 1931 nedsatte kommission

Retskilder:

Anordning nr. 250 af 1. september 1934

Anordning nr. 251 af 1. september 1934

Anordning nr. 271 af 4. oktober 1935

Anordning nr. 272 af 4. oktober 1935

Anordning nr. 1045 af 3. november 2010

Anordning nr. 1046 af 3. november 2010

Bekendtgørelse nr. 38 af 7. juni 1978

Bekendtgørelse nr. 76 af 19. august 1983

Bekendtgørelse nr. 119 af 19. maj 1909

Bekendtgørelse nr. 249 af 1. september 1934

Bekendtgørelse nr. 635 af 15. september 1986

Cirkulære nr. 223 af 29. december

Forordning af 21. juni 1793

Lov nr. 37 af 28. februar 1908

Lov nr. 38 af 28. februar 1908

Lov nr. 51 af 25. marts 1872

Lov nr. 90 af 11. april 1916

Lov nr. 151 af 10. maj 1967

Lov nr. 187 af 9. maj 1984

Lov nr. 298 af 8. juni 1977

Lov nr. 382 af 22. maj 1996

Lov nr. 385 af 22. maj 1996

Lov nr. 718 af 25. juni 2010

Lovbekendtgørelse nr. 11 af 6. januar 2014

Plakat af 30. november 1821

Haager-Civilproceskonventionen af 17. juli 1905

9. Bilag 1 – Plakat af 30. november 1821

Samling
af
endnu gjældende
Love og Anordninger m. v.
af mere almindelig Interesse,
udgivet efter Indenrigsministeriets Foranstaltning,
(Ved Justitsraad G. S. Klein)
1814—1833.
Pris 84 p. hestet.
Kjøbenhavn.
Trykt og forlagt af J. P. Schultze.
1863.

1821. 214 V. om Auktioner over faste Eiendomme i anden Jurisdiktion.

28 Sept. Auktionsretten i det Distrikt, hvor samme foregaaer, da have denne at forrette Auktionen. § 3. I det hidtindtil sædte bor dog Auktionsretten i den Jurisdiktion, hvorunder Eiendommen ligger, nyde ethvert Gebyr, ligesaafuldt, som om Auktionen af den var forrettet. Derhos bor Auktions-Rekvirenten til den Embedsmand, der virkelig forretter Auktionen, udrede det Gebyr, som bestemmes i Sportelreglementet 22 Marts 1814 § 113, og det, hvad enten Eiendommen sælges eller ikke, ligesom han og bor give denne fri Besorbring, hvis han har Rejse at gøre til Auktions-Stedet. Saa bor og Rekvirenten, strax efter at Eiendommen er bortsolgt ved Auktion, tilfælde Auktionsretten i det Distrikt, hvorunder Eiendommen er beliggende, Auktionsforretningen in forma bestreuen, hvilken denne da haver at indføre i sin Auktions-Protokol, ligesom det og tilfalder den i sin Tid at udsæde Auktions-Etjødets.

6 Nov. P., indeh. Tillæg og nærmere Bestemmelser ved Told- og Konsumtions-Anordningerne.

Følgende allernaadigst befalede Forandringer og nærmere Bestemmelser ved Told- og Konsumtions-Anordningerne bekiendtgjøres herved til Enhvers Efterretning: Til Toldforordningen 1 Febr. 1797 § 66*). — Kreditoplagsrettighed tilfødes i Kjøbenhavn for Fremtiden ifftun de Handelnde, der have Handelsret som Grosferere, eller ogsaa ere Medlemmer af de forskjellige Handelslaug, og ifølge Laugs-Attesterne ere berettigede til at handle en gros med de Varer, som de udsælge en detail, og imod at de føre ordentlig Handelsbøger samt ere i Besiddelse af Pakhuse, der tilfødes en ordentlig Sortering og Undersøgelse af Varerne. — De Handelnde, som for Tiden ere i Besiddelse af Kreditoplagsrettighed, vedblive dog for deres Personer at nyde samme. —**)

30 Nov. Kancelli.-P., ang. Forstaaelsen af Lovens 1ste Bogs 21de Kap. 20de Art. med Hensyn til den Arrest, som her i Riget effektueres paa en Ublændings Person eller Gods.

Paa Kancelliets deraf efterunderdanigst gjorte Foreskilling har det under 21de d. M. allernaadigst behaget Hans Majestæt Kongen at resolvere: Da det har været ulige Meninger underkastet, hvor den, som, i Medhold af Landets Love, har erhvervet Arrest paa en Ublændings Person eller

*) Jfr. V. 15 Okt. 1811.

**) Slutningen, Forandringer i Tarifferne, udelades som bortfaldende ved senere Bestemmelser.

P. om Arrest paa Udlændinges Person eller Gods. 215 1821.

Gods, har at anlægge den Sag til Arrestens Forfølgning, 30 Nov.
som Lovens 1ste Bogs 21de Kap. 20 Art. foreskriver, saa
bliver det, i Overensstemmelse med Sagens Natur, Danste
Loves Aand og de i fremmede Love for lige Tilfælde gjæl-
dende Regler, herved fastsat som authentisk Fortolkning
over Loven: „At Sagen i fornævnte Tilfælde skal i ret og
alt forfølges ved det ordinaire Værneting paa det Sted,
hvor Arresten er gjort; og, forsaavidt denne maatte være
iværksat i Effekter, som en Udlænding maatte besidde under
forskjellige Jurisdiktioner her i Riget, da ved den, hvor
Arresten først er foretagen, medmindre Sagen, efter sin sær-
deles Beskaffenhed, maatte henhøre under nogen anden Ret
her i Riget. Versom den Paagjældende ikke personlig op-
holder sig her i Riget, eller har nogen anden Mandatarius,
end Godsets Ihandehaver, vil Arrestens Forfølgning kunne
ske efter Stævning til denne. Iovrigt skal Arrestimpetranten
ikke ved Debitors Gallisfement i Udlandet, om samme endog
maatte være erklæret inden Arresten blev iværksat, hindres i
at forfølge Arresten paa foransorte Maade og i sin Tid
gjøre Eksekution i det arresterede Gods“. — Hvilket herved
kundgjøres til alle Vedkommendes Efterretning og allerunder-
danigste Efterlevelse.

1822.

P., om at der maa gjøres Eksekution efter Ud- 13 Febr.
krifter af Domme, hvor den Domhaveren tilkjendte
Sum udgjør mindre end 100 Rbd. Solv*).

Vi Frederik den Sjette, o. s. v., G. v.: At Vi
allernaadigst ville have anordnet og fastsat; „at den For-
pligtelse, som i Almindelighed paaligger den, der afser en
Dom suldbjærdet, at fremlægge en fuldstændig Doms-Akt
under Eksekutionsforretningen, samt at udlævere denne kvitte-
ret til Domsældte, naar denne fuldføjer Dommen, for
fremtiden skal bortfalde, hvor den Sum, der efter Dommen
er at betale, er mindre end 100 Rbd. Solv, saa at der i
alle deslige Tilfælde, ligesom i dem, hvori saadant forud
ved særdeles Anordning er blevet tilladt, skal kunne fordras
Betaling og iværksættes Eksekution efter en blot Udskrift af
Dommen“.

P. betræffende Ophævelsen af Borgervæbningens 20 Febr.
2den Afdeling i adskillige Kjøbstæder i Danmark**).

*) Jfr. L. 19 Febr. 1861, om Se- og Handelsretten i Kjøbenhavn, § 46.
**) Jfr. Værnepligtlovs 2 Art. 1861 § 48.